

Bibliotekscentralens perspektiver 1986-1990

Omslagstegning:
Eva Floryan

BIBLIOTEKSCENTRALENS

PERSPEKTIVER

1986 - 1990

INDHOLDSFORTEGNELSE

	SIDE
Resumé	I-XI
Bibliotekscentralens idégrundlag	1
Bibliotekscentralens målsætning	2
 <u>Handlingsplaner</u>	
Økonomi og Administration	3
Udviklingsafdeling	5
Produktudvikling/Konsulentttjeneste	10
Børnebiblioteksområdet	13
Skolebiblioteksområdet	16
Information	19
Bibliografisk Afdeling	20
Grundkatalogisering	24
Bibliotekskatalogisering	25
AV-katalogisering	29
Musikkatalogisering	31
Indeksredaktionen	33
Udenlandsk Bogvalgsvejledning	39
Forlagsredaktionen	40
Grafisk Sektion	45
Biblioteksservice	46
Kommentarer til langtidsbudgettet	49
Langtidsbudget	51

LANGTIDSPLAN 1986-1990**RESUMÉ****Formål**

Formålet med langtidsplanen er at give både virksomhedens bestyrelse og dens medarbejdere et overblik over virksomhedens problemstillinger og økonomi samt de lagte planer. Planen har endvidere til formål at sikre en løbende dialog mellem brugerne og Bibliotekscentralen, idet vi ved offentliggørelse af langtidsplanen giver brugerne mulighed for at kommentere både helheden og de enkelte delplaner. Planen giver endvidere virksomhedens ledelse mulighed for på kort og langt sigt at koordinere og prioritere de enkelte fagområders visioner og planer.

Mål

Virksomhedens idègrundlag og målsætning er i planlægningsperioden uændret.

Budgetter og projekter

Virksomheden betragter ikke langtidsplanens fremlæggelse og diskussion som en godkendelse af de enkelte aktiviteter eller planer som helhed. Virksomheden vil fortsat arbejde efter budgetter eller enkeltprojekter, der som hidtil vil blive fremlagt i samarbejdsudvalg, forretningsudvalg og bestyrelse til kommentarer og godkendelse.

Supplement til budgettet

Langtidsplanen erstatter således ikke budgettet, men supplerer bestyrelsens viden i forbindelse med godkendelse af det kommende års budget og en eventuel langtidsvirkning af de i budgettet stillede forslag.

**Justering af
langtidsplanen**

Langtidsplanen bliver justeret een gang om året i forbindelse med budgetterne og baseres på forventningerne til de kommende 5 år.

**Organisationen i
forbindelse med
planlægnings-
arbejdet**

Ved udarbejdelsen af langtidsplanen har alle organisationens led været inddraget; det er de enkelte sektioner, der i samarbejde med ledelsen har lagt hovedlinjerne for planen. Ledelsen har igen med stor tilfredshed set de enkelte sektioners kreativitet, og kvaliteten af de lagte planer er meget tilfredsstillende.

Bibliotekscentralen vil i begyndelsen af 1986 drøfte denne plans indhold med henholdsvis folkebibliotekerne, forskningsbibliotekerne, organisationerne og Danmarks Biblioteksskole.

**Beregnings-
grundlag**

I planen er alle økonomiske beregninger og konsekvenser baseret på 1986 kroner.

Bibliotekscentralens eksterne og interne organisation**Vedtægts-
ændringer**

En endelig justering og godkendelse af vore vedtægter i Fondsregisteret må forventes primo 1986, således at den politisk valgte bestyrelse nedsættes i foråret 1986. Det kan derfor forventes, at der snarest herefter nedsættes et antal faglige udvalg, der giver brugerne en større indflydelse og herigennem et fagligt og økonomisk medansvar.

**Den interne
organisation**

Organisationen er justeret pr. 1. januar 1986 i overensstemmelse med de lagte planer. I det kommende år skal der arbejdes med at udskille administration, budget- og finansstyring fra den egentlige regnskabsfunktion med det formål at øge ressourcerne på de førnævnte områder.

Den nye edb-driftsafdeling har i 1985 og 1986, fået tilført ressourcer i overensstemmelse med de lagte planer, således at afdelingen nu har overtaget den interne og externe styring af virksomhedens edb-drift.

I løbet af første kvartal 1986 vil planlægningsafdelingen i samarbejde med de enkelte sektioner i virksomheden etablere en formel tværgående samarbejdsorganisation med henblik på at sikre en bedre koordinering de enkelte sektioner imellem. Primært vil der blive lagt vægt på en bedre planlægning imellem bibliografisk afdeling, forlagsafdelingen, produktionen og lager og forsendelse.

Ved årets begyndelse blev informationsområdet genetableret med en fuldtidsmedarbejder, som fremtidig har direkte reference til direktionen. Formålet med denne udvidelse er at fortsætte den lagte politik for såvel den externe som den interne information.

Bibliotekscentralens økonomi

Markedet Bibliotekernes købekraft

Det ser nu ud som om, at folkebibliotekernes købekraft er blevet stabiliseret efter et par års kraftig beskæring af budgetterne. En af årsagerne til denne vurdering er, at finansieringen af nationalbibliografien pr.

1. januar 1986 er overgået til staten med heraf følgende billigere priser over for brugerne. Nye produkter og nye initiativer vil over planlægningsperioden give os mulighed for en mindre realstigning i salget.

Der arbejdes fortsat på i et større omfang end hidtil at kunne imødekomme forskningsbibliotekernes ønsker og krav for herigennem at øge salget til denne sektor. I 1986 må vi først og fremmest forvente et større salg af produkter såsom Artikelindeks, væsentligst som følge af den statslige overtagelse af finansieringen af nationalbibliografien.

Selvfinansierings- grad

I planlægningsperioden vil der igen som tidligere blive fastlagt det mål, at vor selvfinansieringsgrad skal opretholdes på nuværende niveau. Dette er realiserbart og vore investeringsplaner betragtet over hele planlægningsperioden og med de opstillede forventninger om overskud anses at være i overensstemmelse med dette mål.

De skattemæssige konsekvenser ved en eventuel indførelse af skattepligt for foreninger, fonde og selvejende institutioner er ikke medtaget i denne 5-årsplan, men det må forventes, at såfremt en sådan lov indføres, vil vi på det lange sigt stå over for et problem i såvel likviditetsmæssig henseende som ved forrentning af egenkapitalen.

Renteindtægten er og vil fortsat være en væsentlig økonomisk faktor for Bibliotekscentralen og vil øve en stor indflydelse på det totale resultat, idet ca. 1/3 af overskuddet hidrører fra renteindtægter. Vi har regnet med et renteniveau over hele planlægningsperioden som det nuværende renteniveau.

**Indbyggerbestemt
katalogiserings-
bidrag**

Antallet af kommuner, der har tilsluttet sig katalogiseringsbidragsmodellen er vokset stille og roligt i løbet af 1985. Primo 1985 var et antal kommuner med ca. 20% af landets indbyggere omfattet af denne ordning, som i løbet af året er vokset til ca. 33%. Herudover er antallet af kommuner med opstillede søgeterminaler vokset til ialt 50 kommuner, opgjort pr. 1. januar 1986. Der er ingen tvivl om, at statsfinansieringen af nationalbibliografien vil øge såvel antallet af kommuner, der tilslutter sig katalogiseringsbidragsmodellen som kommuner, der opstiller søgeterminaler.

Vi regner med over planlægningsperioden, at tilslutningen til den indbyggerbestemte katalogiseringsbidragsmodel fortsat vil vokse til en dækning af 75% af samtlige indbyggere.

**Folke- og
skolebibliotekernes
rådighedssum**

Bibliotekscentralen vil i forbindelse med forsøg og udviklingsprojekter også fremover søge tilskud i skolebibliotekernes- og folkebibliotekernes rådighedssum.

**National-
bibliografiens
finansiering**

Forslaget om fuld statsfinansiering af nationalbibliografien blev effektueret pr. 1. januar 1986. Primo 1986 vil der blive forhandlet med kulturministeriet om den indholdsmæssige styring af det nationalbibliografiske apparat samt fastlæggelse af den kontrakt, der snarest tegnes mellem kulturministeriet og Bibliotekscentralen.

Bibliotekscentralens faglige udvikling

Hovedtendenser

Bibliotekernes overgang til søgning online i den bibliografiske database "Basis" fortsætter støt og roligt. 1986 ventes at blive året, hvor online søgning vil være introduceret i op mod 1/3 af samtlige folkebiblioteker, og en række skolebiblioteker. Det vil også være året, hvor de første biblioteker begynder at katalogisere direkte til basen, og hvor det vil være muligt at inddatere egen bestand direkte.

I løbet af planperioden forventes efterspørgslen efter traditionelt producerede fastformskataloger at falde som følge af den direkte søgeadgang. Også produkter som trykte kort, seddelfortegnelser og andre blanketprodukter vil langsomt miste deres betydning som fastformsprodukter. Bibliotekscentralen vil i planperioden intensivere arbejdet med at producere disse eller lignende produkter på anden vis, eventuelt som data på disketter eller compactdiscs. De teknologiske muligheder herfor vil blive åbnet med udvikling og ibrugtagning af den såkaldte katalogmaskine i begyndelsen af planperioden. Også arbejdet med at fremstille individuelt tilpassede kataloger til biblioteker og andre kundegrupper vil blive intensiveret.

Den centrale registrering af materiale til "Basis" ventes udvidet i planperioden. Ældre dansk litteratur vil med udgangen af 1987 være inddateret i et omfang, som betyder at bestanden i små og mellemstore folkebiblioteker vil være dækket næsten 100%. Registreringen af nye medier, såsom edb-programmer, vil finde sted fra begyndelsen af planperioden, og mængden af registreret musik og av-materiale vil forøges.

Også BC's Artikelbase vil med ca. 100.000 indekserede artikler blive online tilgængelig i 1986. Det overvejes på lignende vis at åbne online adgang for andre katalogprodukter, som i dag ikke er tilgængelige i "Basis", f.eks. "Hobbyindeks", "Digtkatalog" og lignende. Endelig er der mulighed for at Bibliotekscentralen kan blive gennemstillingsstation til andre baser, som kan være interessante for danske biblioteker. Et forsøgsprojekt med adgang til den store amerikanske bibliografiske database OCLC bliver gennemført i planperioden.

De bibliografiske databaser

Bibliotekscentralen har siden 1976 været eneansvarlig for opbygning og videreudvikling af den bibliografiske database "Basis", med nu omkring 400.000 titler. Fra 1986 vil basen blive beriget med katalogiseringer fra enkelte folkebiblioteker. Bibliotekscentralens vil sammen med de katalogiserende biblioteker sørge for konsistens og bibliografisk kvalitet i basen. "Basis" er samtidig Bibliotekscentralens produktionsbase, ud fra hvilken der sker udtræk til katalogproduktion. I planperioden vil Bibliotekscentralen tage Biblioteksdatas nye katalogiseringssystem i brug, hvilket giver visse lettelser i den daglige inddatering.

I disse år forøges "Basis" med ca. 90.000 ældre danske titler, som indlægges af Bibliotekscentralen. 70.000 titler indlægges gennem det centralt finansierede retroinddateringsprojekt, og resten inddateres for centralbibliotekerne i Esbjerg, Herning og Ålborg.

Artikelbasen åbnes for online søgning i løbet af 1986. Med ca. 100.000 titler rummer den de sidste 3 års indeksering af artikler fra ca. 600 danske tidsskrifter og 16 landsdækkende aviser. Der lægges op til at søgning til artikelbasen sker gennem det samme søgesystem, som anvendes til "Basis".

Biblioteksdata

Bibliotekscentralens hovedansvarsområde inden for Biblioteksdata-aftalerne er "Basis" og søgemulighederne til "Basis". Udviklingen af emnesøgningsmulighederne er i gang, og det ventes, at der i begyndelsen af planperioden kan etableres kontakt til en række biblioteker for at få vurderet og udviklet emnesøgningsarbejdet. Samtidig fortsætter den i 1983 påbegyndte emneordsindeksering til en væsentlig part af den løbende danske accession til "Basis".

I 1986 markedsfører Biblioteksdata katalogiserings- og beholdningsregistreringsmodulerne over for bibliotekerne. Bibliotekscentralen har haft en aktiv rolle i udviklingen af katalogiseringsmodulet og vil være modulets første bruger. Der venter Bibliotekscentralen en omfattende undervisningsopgave over for de katalogiserende biblioteker.

I planperioden ventes en revision af Biblioteksdata-aftalerne, som præciserer opgavefordelingen mellem parterne, og åbner mulighed for at Bibliotekscentralen kan gå ind på mikrodatamatområdet med salg af enkle mindre systemer, for hvilke der er et udstrakt behov i bibliotekerne.

Bibliotekscentralens brugerkontakt på edb-området vil blive varetaget af et fagligt edb-udvalg, som ventes oprettet i forbindelse med revision af Bibliotekscentralens vedtægter og faglige udvalgsstruktur.

Nye katalogprodukter

På trods af den forventede tilbagegang i brugen af de traditionelt producerede kataloger, fortsættes udviklingen af nye katalogprodukter. I planperioden lanceres nye nationalbibliografiske udgivelser som "Dansk Billedfortegnelse" (videobånd, TV-programmer, film m.m.) og "Dansk Nationaldiskografi" (plader og bånd).

Også eksisterende kataloger vil blive udbygget og renoveret. Der er planer om udarbejdelse af en række ændringer til fagbibliografier og bibliotekskataloger, ligesom der er planer om at udgive eksisterende kataloger på nye medier, disketter og compactdiscs.

Disse planer er afhængige af gennemførelsen af et helt nyt edb-katalogudtrækssystem, kaldet katalogmaskinen. Samtidig giver den ny teknik mulighed for, at Bibliotekscentralen ved siden af det traditionelle udbud af centralt fremstillede masseprodukter, kan udbyde produkter, som er skræddersyede til enkelte biblioteker eller institutioner. I planperioden vil der ske en forøgelse af dette individuelt tilpassede produktsortiment. I mange tilfælde vil dette ske ved mikrodatamatløsninger, og Bibliotekscentralen vil i nogen grad gå ind som konsulent ved decideret programudvikling og projektgennemføring.

Der ventes en kraftig udvikling i produktionen af enkeltkataloger til amtscentraler og andre institutioner og biblioteker.

Materialevalgs- hjælpemidler

UMATVA-forslagene er under realisering. I begyndelsen af planperioden udbydes et abonnement på deklARATIONER på de titler fra seddelfortegnelsen, som ikke får lektøranmeldelser. En egentlig lektøranmeldelsesservice for grammofonplader og bånd planlægges igangsat senere i planperioden. I samme periode vil der blive arbejdet med muligheden for at forbedre vejledningsmaterialerne for andet AV-materiale.

Ny informations- teknologi

Grundregistreringen af de nye materialer udbygges i planperioden. Således igangsættes formentlig en central registrering af mikrodatamatprogrammer, samtidig med at datalære bliver obligatorisk fag i folkeskolen. Der vil også ske registrering af compactdiscs.

I begyndelsen af planperioden vil Bibliotekscentralen overveje de økonomiske og juridiske muligheder for salg af videogrammer til udlån fra bibliotekerne.

Konsulentttjeneste

Bibliotekscentralens viden om registrering, opstilling og tilgængeliggørelse af materialesamlinger bygger på mange års erfaring. Denne viden søges markedsført og solgt på det danske marked over for institutioner og virksomheder, som ønsker biblioteks- eller arkivfunktioner oprettet eller reorganiseret.

Til markedsføring og salg er fra 1985 oprettet en konsulentttjeneste, som bearbejder både det private marked og det offentlige marked.

Også på det udenlandske marked søges Bibliotekscentralens viden markedsført. Der er indgået kontrakt med et mexicansk universitet om opbygning af en bibliografisk database, hvis produkter i løbet af planperioden søges solgt gennem BC Inventars datterselskab Biblomodel.

Andre aktiviteter

Effektivisering

På produktionssiden vil der i 1986 søges godkendt en igangsætning af et projekt, som er døbt "katalogmaskinen". De vigtigste kendetegn for katalogmaskinen er en kombination af materiel og programmel, hvor den væsentligste del er et generelt data-uafhængigt

program, som kan producere samtlige kataloger ud fra individuelle katalogbeskrivelser. Katalogbeskrivelserne dannes og vedligeholdes af de produktansvarlige på Bibliotekscentralen. Bibliotekscentralen vil varetage tilrettelæggelse og afvikling af produktionen på eget udstyr. Dette nye projekt vil sikre en billigere produktion af Bibliotekscentralens kataloger, ligesom katalogmaskinen vil give en større fleksibilitet ved produktion af kataloger fra basen, og den vil tillige kunne anvendes til Bibliotekscentralens øvrige katalogproduktion.

Flytning

Ca. 1/3 af medarbejderne flyttede i 1985 på Tempovej. En ny fløj er under opførelse og det forventes, at yderligere 1/3 af medarbejderne i sommeren 1986 flytter til Tempovej. Herefter er det planen, at den sidste del af bygningsindretningen vil blive tilendebragt således, at resten af virksomheden vil fraflytte Telegrafvej i løbet af 1987. Det må forventes, at vi indtil videre stadig har behov for lokaler på Telegrafvej.

Bibliotekscentralen har til formål:

- at bistå danske biblioteker gennem varetagelse af bibliografiske og bibliotekstekniske opgaver, ligesom virksomheden på internationalt plan kan yde bistand ved løsning af bibliografiske og bibliotekstekniske opgaver.

1. -at sikre, at bibliotekernes behov tilgodeses gennem brugerindflydelse på udformningen af Bibliotekscentralens politikker og aktiviteter.
2. -at sikre, at Bibliotekscentralens hjælpemidler virker ressourcebesparende samt til enhver tid er dækkende for de fagpolitiske intentioner i bibliotekerne.
3. -at løse bibliografiske opgaver, ved:
 - a. at formulere og prioritere bibliografiske opgaver og koordinere de bibliografiske aktiviteter både indenfor og udenfor biblioteksvæsenet.
 - b. at udarbejde og udgive Dansk Bogfortegnelse og andre nationalbibliografiske produkter.
 - c. at udarbejde og ajourføre fælles regler for klassifikation og katalogisering.
4. -at personalet kan leve op til de stillede krav hvad angår effektivitet og kvalifikationer, ved:
 - a. at udvikle personalets kvalifikationer og effektivitet gennem personaleuddannelse for derved at kunne gennemføre virksomhedens produktion og udvikling i overensstemmelse med de faglige- og økonomiske mål
 - b. at udvikle samarbejdet i virksomheden gennem uddelegering af ansvar og kompetance samt gennem formidling af tilstrækkelig information om virksomhedens målsætning og politik
 - c. at personalets indflydelse udover indflydelsen gennem de formelle organer tillige skal omfatte indflydelse på egen arbejds-situation.
5. -at opnå en rimelig forrentning af egenkapitalen, dog minimum en inflationssikring over planlægningsperioden.

Afdelingens opgaver

Økonomiafdelingens hovedopgave er at forestå den løbende regnskabsføring, budgettering og budgetkontrol, samt at være styrende, udførende, rådgivende og koordinerende på alle fælles og tværgående administrative områder.

Regnskab

I Bogholderiet registreres alle økonomiske transaktioner. Disse registreringer finder sted over vort administrative edb-system, som tillige anvendes af BC Inventar og Nyt Dansk Litteraturselskab.

Regnskabstallene sammenstilles løbende med de dertil svarende budgettal på såvel måneds- som årsbasis. Det sammenfattede regnskab udsendes månedligt til alle budgetansvarlige, så udviklingen i økonomien nøje kan følges og følges op.

Likviditet

Opfølgningen af tilgodehavender hos kunderne følges meget nøje. Der er herved en omsætningshastighed på debitorerne på et sted mellem 30 og 40 dage. Dette niveau ønskes bibeholdt.

På kreditorsiden ønskes udbetaling som tidligere foretaget på det senest mulige tidspunkt inden rentebetaling påløber. I de tilfælde hvor der er mulighed herfor, vil betalingen før forfaldsdagen finde sted, såfremt BC herved kan opnå en rentegodtgørelse.

Dette betalingsmønster vil blive bibeholdt i de kommende år.

Budgetlægning

Foruden udarbejdelse af afdelingens eget budget foretages koordinering af samtlige afdelinger og sektioners budgetter. Herudover udarbejdes investerings-, likviditets- og statusbudgetter opgjort i månedlige tal, for at muliggøre en sammenholdelse med regnskabstallene året igennem.

På dette punkt har afdelingen derfor som mål at rapportere hurtigst muligt om en eventuel ugunstig udvikling, således at en genopretning kan finde sted, ligesom det er af likviditetsmæssig betydning at få information om såvel positive som negative afvigelser.

Aktivitetsændringer

I Langtidsplanen for 1985-89 var det hensigten, at der skulle udarbejdes et automatisk afskrivningssystem for anlægsaktiverne, hvilket skulle "køre med" over vor månedlige edb-kørsler.

Grundet personalemæssig ressourcemangel og kapacitetsproblemer i vort administrative edb-anlæg er disse opgaver endnu ikke blevet iværksat.

Af bl.a. denne grund udvides personalet i afdelingen 1986 med en regnskabschef, som skal følge de månedlige regnskabsresultater op samt deltage i udviklingen af vort afskrivningssystem.

Da det samtidig er aftalt med edb-afdelingen, at det administrative edb-anlæg skal opgraderes til at have en kapacitet, som er 2 1/2 gang større end den nuværende, vil der blive mulighed for at indarbejde afskrivningssystemet i vort edb-program samt få bedre svartider i det daglige arbejde i det administrative system.

Ejendomsadministration

Efter vor ibrugtagning af ejendommen på Tempovej er ejendomsadministrationen blevet udvidet til foruden interne ejendoms spørgsmål også at omfatte alle eksterne såsom ejendomsvedligeholdelse, varmeanlæg, haveplanter etc.

Endvidere forestås i 1986 og 1987 bygge- og indretningsplaner samt økonomien bag disse.

Ved Bibliotekscentralens indflytning i egen ejendom er kantinedriften, som hidtil har været bortforpagtet, overgået til Økonomiafdelingen, der herefter vil sørge for, at kantinen fungerer tilfredsstillende.

Sikkerhedsorganisation

Med økonomiafdelingens chef som formand for Sikkerhedsudvalget forestås den daglige ledelse af sikkerhedsarbejdet i Bibliotekscentralen.

Arbejdet her vil - med virksomhedens sikkerhedsgruppe som de udførende - være af koordinerende, analyserende og rådgivende art over for såvel den øverste ledelse som Bibliotekscentralens medarbejdere.

Personaleadministration

På det personalemæssige område er afdelingen rådgivende og koordinerende.

Vort hidtidige tidskontrolsystem er planlagt til, i fortsættelse af indflytningen på Tempovej, at skulle ændres til et kombineret døråbnings-/lukningssystem.

Afdelingens opgaver

Bibliotekscentralens udviklingsafdeling har til opgave at sikre BC's viden og kompetance inden for det edb-mæssige område. Opgaverne kan opdeles i 3 hovedområder: Udvikling, Drift, Undervisning

Udviklingsopgaver

Udviklingsområdet omfatter rådgivning, planlægning, program-udvikling og installation af systemer internt og eksternt samt deltagelse i og/eller delvis ledelse af biblioteks-faglige udviklingsprojekter.

Den kommende periode vil indeholde en udvidelse af BUA's aktiviteter, primært på programmeringsområdet. I denne forbindelse er ansat en systemprogrammør pr. 1. januar 1986. Afhængigt af hvorledes tingene udvikler sig, kan der blive tale om at ansætte yderligere en programmør i 1987 eller tidligere.

Nedenfor følger en redegørelse for de vigtigste udviklingsopgaver:

Katalogmaskinen

Katalogmaskinen skal afløse de eksisterende programmer for katalogproduktion fra BC-basen. Projektet begrundes af følgende forhold:

De eksisterende programmer kan ikke anvendes, når BC tager det nye katalogiseringsmodul i brug.

De eksisterende programmer er vanskelige at vedligeholde og giver en uhensigtsmæssig drifts-afvikling.

Kravspecifikationsarbejdet har fundet sted siden 1983, og der foreligger en foreløbig beskrivelse fra juli 1984.

De vigtigste kendetegn for katalogmaskinen er:

Generelt dataafhængigt system som kan producere kataloger fra BASIS.

Katalogerne beskrives i et særligt MARC-baseret katalogbeskrivelsessprog.

Katalogbeskrivelserne dannes og vedligeholdes af de produktansvarlige på BC.

BC varetager tilrettelæggelse og afvikling af produktion på eget udstyr.

Katalogmaskinen vil således give en større fleksibilitet ved produktion af kataloger fra basen, og vil tillige kunne anvendes til produktion af kataloger baseret på data, som ikke forefindes i basen.

Det er en forudsætning for BC's tilslutning til det ny katalogiseringsmodul, at katalogmaskinen er etableret.

Terminer:

Valg af leverandør 1986
Klar til brug primo 1987

Nyt katalogiseringsmodul

Med det ny katalogiseringsmodul kan katalogisering finde sted direkte til BASIS. Når det er taget i brug, kan den nuværende produktionsbase (BC-basen) nedlægges.

Modulet udvikles af Kommunedata.

BUA assisterer i forbindelse med test og installation i BC.

Terminer:

Afsluttende test hos BC ultimo 1985

Ibrugtagning af enkelte biblioteker primo 1986.
I denne forbindelse skal modulet tillige være til rådighed for BC's basebestyrer.

Ibrugtagning generelt i BC primo 1987, når katalogmaskine foreligger klar til brug.

Biblioteksdata, generelt

I den kommende periode vil BUA som hidtil, deltage i vurderingen af de eksisterende og planlagte moduler.

Specielt deltager BUA sammen med Bibliografisk afdeling og Kommunedata i biblioteksfagligt udviklingsarbejde i forbindelse med online-emesøgning og søgning generelt. Det drejer sig om forbedrede søgemuligheder, bibliografisk og søgeteknisk.

Partnernet

I forbindelse med flytningen til Tempovej er, for at tage højde for den planlagte ibrugtagning af det ny katalogiseringsmodul, sket en terminaludskiftning.

Terminalerne anvendes p.t. til katalogisering til BC-basen, søgning i BASIS, test af nyt katalogiseringsmodul, tekstbehandling samt diverse mikrodatamatopgaver.

Terminer:

Mulighed for søgning i BASIS fra samtlige terminaler primo 1986.

Redigering af deklarationer fra udvalgte skærme januar 1986.

Omlægning af redigeringsystem for seddelfortegnelser fra Monarch-anlæg til Partner medio 1986. Samtidig foretages en integration af deklarationer, av-beskrivelser og folkeskolens grundfortegnelse.

Analyse af udstyr i Grafisk sektion

Det er hensigten at udarbejde en plan for udbygning/udskiftning af det eksisterende udstyr.

En del af udstyret er forældet, d.v.s. urationelt, nedslidt og vanskeligt at få vedligeholdt.

Ved analysen vil der specielt blive taget hensyn til relationer til den kommende katalogmaskine samt til en styrkelse af indskrivnings- og ombrydningsfunktionen i Grafisk Sektion.

Vedligeholdelse af programmer i Grafisk Sektion

Satsprogrammer afvikles på forældet udstyr. Vedligeholdelsen af disse programmer er hidtil foretaget af ekstern konsulent, men overtages nu af BUA.

Vedligeholdelsen af programmer på det øvrige udstyr varetages fortsat af ekstern konsulent under styring af BUA.

Udviklingsopgaver for Forlagsafdelingen

BUA varetager koordinering af den edb tekniske del, hvilket omfatter programmering samt styring af ydelser fra eksterne konsulenter (herunder Kommunedata).

Aktiviteten vil ændre karakter, når katalogmaskinen foreligger.

Specielt for Laserprinteren foreligger en række udviklingsønsker for nye produkter.

Udviklingsønsker, trykte kort

BUA deltager i kravsbeskrivelsesarbejdet og varetager kontakten til Kommunedata i forbindelse med ændringer og udvidelser. Den vigtigste ændring er genindførelsen af hyldelistekort.

BUA varetager tillige programmeringsopgaver i forbindelse med ordreindtastning og fakturering af trykte kort.

Udviklingsopgaver for konsulenttjenesten

BUA varetager programmering og systemassistance i forbindelse med konsulenttjenestens aktiviteter.

Det drejer sig primært om mindre mikrodatamatsystemer.

Dansk Artikelindex og Artikelbasen

BUA deltager i planlægningen af vedligeholdelse af det eksisterende produktionssystem (Honeywell Bull).

Desuden deltager BUA i analysen og kravspecifikationsarbejdet i forbindelse med konverteringsarbejdet til den planlagte Artikelbase (online). Det er planlagt, at BUA tillige skal varetage dele af programmeringen.

Administrativt system

Der er netop afsluttet en planlægning af den næste 5 års periode.

Planen indebærer udvidelse af maskinen i forbindelse med flytning til Tempovej medio 1986.

BUA administrerer fejl- og ændringsønsker. Programmering foretages primært af maskinleverandøren.

Dokumentation samt edb strategisk planlægning

BUA varetager en løbende registrering af udstyr og systemer, herunder deres brug og samspil.

I denne forbindelse foretages tillige en langsigtet planlægning af systemernes anvendelse/udbygning/udskiftning.

Rådgivningen omfatter både funktion, teknik og økonomi.

Driftsopgaver

Pr. 1. november 1985 blev der i BUA etableret en drifts-sektion med følgende ansvarsområde:

Administrativt system

Driftsplanlægning og -afvikling af det administrative system, både med hensyn til online-delen og batch-delen. Systemet, der anvendes til regnskab, lagerstyring og abonnementssystem, afvikles på Sperry-udstyr.

Kommunedata

Koordinering, produktionsanfordring samt kontrol af opgaver der driftsafvikles på Kommunedata's centraler. Disse omfatter online drift på Ballerup-centralen og batch-kørsler (katalogproduktion), der afvikles på enten Ballerup-centralen eller Aalborg-centralen.

Kommunikation

Koordinering af aktiviteter overfor P&T. Dette vedrører administration af modems og optimering af linienettet.

Partnernettet

Koordinering af de 2 net på Tempovej, hvortil der pr. 31.12.85 er tilsluttet 42 terminaler (Regnecentralen). Koordineringen omfatter driftsovervågning, fejlfinding, sikkerhed i forbindelse med Kommunedata samt passwordstildeling.

Laserprinter

Service og vedligeholdelse af software til udstyret der i dag primært anvendes i forbindelse med produktion af seddelfortegnelser og trykte kort

Undervisning og Biblioteksfaglig udvikling

Undervisningsopgaverne har vist sig mere ressourcekrævende end hidtil både med hensyn til intern og extern undervisning.

Den interne undervisning samler sig om brugen af nye og eksisterende systemer, herunder bl.a. oplæring af nye medarbejdere.

Undervisning i BASIS-søgning har externt krævet mange ressourcer i 1985 og vil i 1986 kræve yderligere indsats i takt med bibliotekernes tilslutning til systemet. - Der sker også her en intern undervisning, idet BASIS anvendes til mange formål i BC.

Undervisningen består dels i praktisk undervisning, dels i udarbejdelse af undervisningsmateriale.

I forlængelse af den externe undervisning varetages der en løbende kontakt til de biblioteker, som er tilsluttet BASIS. Kontakten indebærer bl.a. løsning af søgeproblemer, koordinering ved rettelse af katalogiseringsfejl, hjælp ved forståelsesfejl.

Biblioteksfagligt udviklingsarbejde angår i de nærmeste år først og fremmest deltagelse i udviklingen af online-emnesøgningsområdet, herunder også arbejdet med udbygning og forbedring af søgeteknikken i BASIS.

On-line-adgang til BASIS vil betyde en mere effektiv og hurtigere publikumsbetjening i bibliotekerne, fordi databasen ikke blot er kumuleret og ajourført, men også i ét "opslag" giver adgang til det meste af BC's bibliografiske arbejde og dermed overflødiggør de fleste af de fastformsprodukter, der hidtil har været grundlaget for BC's eksistens, og som har sikret mange arbejdspladser i forbindelse med redaktion og produktion.

Hvis man vurderer den fremtidige udvikling for disse kataloger vil de fleste af dem falde i oplagstal i takt med udbredelsen af søgemodulet. Kravet om en fastholdelse af det nuværende bibliografiske niveau, hvor alle bibliotekstyper og andre brugere kan købe de bibliografiske data i fastformsprodukter, vil kunne opretholdes i en kortere årrække gennem en omlægning fra traditionel grafisk produktion til laserprint og mikroformer. Herefter vil fastformsprodukterne indskrænkes til nogle få, som kan karakteriseres ved, at det vil være praktisk med en distribueret løsning.

Denne situation indebærer en trussel mod Bibliotekscentralens indtjeningsmuligheder, og derfor har der været mange bestræbelser de sidste år for at finde på

- 1) Nye produkter med genbrug af bibliografiske data
- 2) Alternative medier til datadistribution
- 3) Nye kundegrupper uden for det kommunale område
- 4) Helt nye arbejdsopgaver, hvor BC's bibliografiske og biblioteksfaglige kompetance kan udnyttes.

Nye produkter

Bibliografisk databehandling på mikrodatabaser er dels blevet udviklet til Bibliotekscentralens egen produktion, og har dels været grundlaget for tilbud om specialprodukter med data fra BASIS til fagblade og biblioteker. Med udbygningen af denne know-how er der etableret et grundlag for at intensivere arbejdet med at sælge data til specielle formål, herunder brancheorienterede litteraturlister.

Behovet for fleksible og varierede "katalog"produkter har været en af årsagerne til ønsket om at få konstrueret en "katalogmaskine". Med den vil det være muligt at tage konkurrencen op med de lokale grafiske edb-løsninger, der anvendes til katalogproduktion i dag, fordi der netop vil være tale om genbrug af data - suppleret med lokale oplysninger - eller helt nye data - i forskellige bearbejdelser, tilpasset den enkelte kunde.

Nye medier

Med den hurtige teknologiske udvikling vil det være naturligt at tilbyde data på disketter i et aftalt format til brug for lokale løsninger. Det vil f.eks. kunne rationalisere forberedelsesarbejdet i forbindelse med materialevalget eller udgøre væsentlige dele af mindre bibliotekers katalogsystem.

Også katalogløsninger på CD-ROM byder på spændende muligheder. Suppleret med søgeprogrammer vil man på en enkelt compact-disc kunne have data svarende til hele BASIS liggende lokalt. De tekniske og økonomiske muligheder undersøges, idet man kan forestille sig forskellige løsningsmodeller og kombinationer med on-line-søgning.

Nye kunder

Den know-how, BC har opbygget på folkebiblioteksområdet må overføres til andre bibliotekstyper. Her vil der ikke være brug for centrale løsninger, men tværtimod for lokale, skræddersyede løsninger.

Disse små biblioteker kan formentlig have glæde af en instans, som kan tilbyde rationelle produktionsløsninger - herunder også at stille datakraft til rådighed for on-line-løsninger.

Samarbejdet med Folkebibliotekernes Depotbibliotek om udvikling af edb-løsninger er blevet fortsat i 1985 og der har været ført forhandlinger om etablering af et katalogsystem til Statens Bibliotek for Blinde (fra 1987), hvor der også har været stor interesse for administrative systemer.

Nye opgaver

Programudvikling. Der har været en betydelig interesse for at købe rådgivning og specialprogrammer til biblioteksformål både fra folkebiblioteksside og fra firmabiblioteker i takt med at mikrodatamaterne trænger frem.

Der er givet et behov for mindre, lokale, selvstændige edb-systemer, som ligger udover almindelig tekstbehandling og regnefunktioner. På dette område kan BC yde konsulenthjælp, bistå ved valg af udstyr og programmer, arrangere kurser og i øvrigt lave mindre programløsninger. Her tænkes på enkle løsninger, som på grundlag af fælles oplæg tilpasses de lokale forhold og ønsker.

Dette førte til nedsættelse af en "Software-arbejdsgruppe" i 1985. Resultatet af dette arbejde forventes at blive et tilbud om nye programmer, hvor administrative formål har været højt prioriteret.

Det drejer sig bl.a. om edb-systemer til tidsskriftskontrol, Biblioteket kommer, lånerfortegnelse, budgetkontrol og lokale småregistre og katalogløsninger.

Bibliotekscentralen har sikret sig forhandleraftaler for flere standardprogrammer, der er specielt velegnede til biblioteksformål, ligesom der tilbydes indkøb og leverance af mikrodatamater og printere.

Produktionsapparatet og de investeringer, der er gjort også i programudvikling er allerede tilbudt eksterne kunder, og initiativerne på dette område vil blive fortsat.

Efter justeringer af efterbehandlingsmaskinen vil overskudskapaciteten blive søgt udnyttet ved salg af bl.a. perforeringsopgaver.

Konsulentttjeneste

På baggrund af undersøgelsesarbejde foretaget i 1983 og 1984 er oprettet en konsulentttjeneste i Bibliotekscentralen. Konsulentttjenestens formål er at yde råd og vejledning til virksomheder og institutioner om opbygning af bibliotek eller informationstjeneste, herunder udvikling af software. Tjenesten beskæftiger indtil videre en enkelt fuldtidsbeskæftiget medarbejder, som fra opgave til opgave henter den fornødne arbejdskraft blandt de øvrige ansatte og koordinerer projekterne. Konsulentttjenesten er placeret organisatorisk som en stabsfunktion til direktionen.

Afdelingens opgaver

Børnebibliotekskonsulentens opgave er at sikre, at Bibliotekscentralens aktiviteter inden for børnebiblioteksområdet er i overensstemmelse med de behov og den udvikling, der er i børnebibliotekerne.

Udvikling

For at Bibliotekscentralen kan være ajour med den udvikling der foregår på børnebiblioteksområdet, er det nødvendigt, at der sideløbende med en forbedring af eksisterende aktiviteter og produkter er mulighed for at tage nye områder op, når der er behov for det.

Det nødvendige udviklingsarbejde, som er en forudsætning for at Bibliotekscentralen opfylder børnebibliotekernes behov på den fagligt bedst mulige måde, må sikres ved løbende undersøgelses- og udvalgsarbejder, som planlægges i samarbejde med Det Rådgivende Børnebiblioteksudvalg. Til brug for det løbende udviklingsarbejde på børnebiblioteksområdet afsættes fra 1986 12.000,- kr. årligt.

B-kataloget

De forbedringer af Børnebibliotekskatalog, bl.a. en revision af register til emnekatalog, som påbegyndtes i 1984, er nu ved at være tilendebragt, og tilbage står en undersøgelse af den mest hensigtsmæssige måde at udgive hyppigere og billigere supplementer til alle dele af kataloget på.

En arbejdsgruppe om revision af opstillingssignaturerne har afsluttet sit arbejde i 1985, og arbejdsgruppens forslag, som blev udsendt til høring i alle biblioteker, gav kun anledning til mindre ændringer i opstillingssystemet. Bibliotekernes besvarelser viste dog også, at der på længere sigt er behov for at tage opstillingssystemet op til en mere dybtgående revision, især på småbørnsområdet, og et udvalgsarbejde om dette må påregnes i 1987.

Publikationer

I planlægningsperioden forventes et fald i omsætningen på 10% på de publikumsrettede udgivelser. Antallet af udgivelser vil derfor forblive på 1985-niveau. Udviklingen skal følges nøje, og eventuelle nedskæringer i art og antal af produkter skal ske i samarbejde med Det Rådgivende Børnebiblioteksudvalg. Der kan især forventes nedgang i omsætning på de produkter, der af nogle betragtes som "luksus", f.eks. skoleskemaer og bogmærker, og på de større uddelingskataloger, som er forholdsmæssigt dyre at dele ud.

Af nye større udgivelser planlægges:

1986	Geografisk katalog over samtidshistoriske børnebøger.
1986	Idekatalog til biblioteksorientering.
1986 ff	Årlig udgivelse af supplementer til eventyrindeks på baggrund af en løbende registrering af alle eventyrsamlinger, som katalogiseres til BC's trykte kort.
1987	Anmeldelsesindeks over børnebøger.
1987	Håndbog over børnebogsforfattere.

Video

Der er en stigende interesse for muligheden for hjemlån af video fra folke- og skolebibliotekerne. En intern arbejdsgruppe i BC har foretaget et indledende research-arbejde og har foreslået at BC undersøger mulighederne for at forhandle videogrammer til bibliotekerne, i første omgang til børnebibliotekerne. Der er en række uafklarede spørgsmål bl.a. med hensyn til de ophavsretslige problemer, de økonomiske omstændigheder og mulighederne for at sammensætte et relevant titeludbud. Afklaringen af disse spørgsmål vil kræve ressourcer svarende til 1 bibliotekar i 1/2 år. Arbejdet bør foregå i samarbejde med skolebiblioteksområdet.

Online-søgning i børnebiblioteket

Med søgemodulets stigende udbredelse i børnebibliotekerne vil der blive stillet krav om, at særlige børnebiblioteksmæssige interesser tilgodeses ved systemernes udformning. Disse krav bør imødekommes ved:

1. Børnebibliotekarisk repræsentation i BC's online-udvalg og underudvalg.
2. Tæt løbende kommunikation mellem emneindekseringsgruppen og børnebibliotekskonsulenten.
3. Nedsættelse af udvalg/gennemførsel af forsøg (et eller flere) som beskæftiger sig med de specielle forhold, som gør sig gældende ved online-søgning i børnebibliotekerne.

Biblioteksbetjening af indvandrere

Som et led i udbygningen af Bibliotekscentralens service overfor biblioteker, der betjener indvandrere, er koordinerende og igangsættende opgaver på området midlertidigt tillagt børnebibliotekskonsulenten.

Den nordiske arbejdsgruppe om indkøb og klargøring af materialer til indvandrere har afsluttet sit arbejde og stillet forslag om, at der etableres et samarbejde mellem 5 store nordiske biblioteker og Bibliotekstjänst om udsendelse af tilbudsmateriale på en række indvandrersprog.

Samarbejdet forventes påbegyndt i løbet af 1986, omfanget af titler og antal sprog er endnu ikke fastlagt. For Bibliotekscentralen vil det nye samarbejde medføre:

Katalogisering af de titler, der købes af danske biblioteker.

Produktion af udlånsudstyr.

Eventuel koordinering af bestillingsmateriale fra bibliotekerne.

Der er et stort behov for centrale tilbud på indvandrerområdet, og det bør tilstræbes, at der udgives flere PR-materialer, og at der tilbydes musikkassettebånd m.m.

Endvidere skal udnyttelsen af de tilbud på området, som findes i andre bibliotekscentraler (EKZ og NBLC), udvides og forbedres.

Samarbejdet med Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek søges fortsat udbygget på katalogiserings- og sprogkonsulentområdet.

Afdelingens opgaver

Skolebibliotekskonsulentens opgave er at sikre, at Bibliotekscentralens aktiviteter på skolebiblioteksområdet er i overensstemmelse med de behov og den udvikling, der er i skolebibliotekerne.

Fagligt udviklingsarbejde

For at udvikle BC's service over for skolebiblioteker og amtscentraler/pædagogiske centraler i takt med disses udvikling samt ændrede vilkår og behov foretages løbende produktudvikling. Pædagogisk Udvalg medvirker i den overordnede planlægning af det faglige udviklingsarbejde. En del heraf foregår i diverse undersøgelsesudvalg med hver sin afgrænsede opgave. Skolebibliotekernes Rådighedssum søges om tilskud til arbejdet i undersøgelsesudvalgene.

Katalog for Skolebiblioteker

Efter indstilling fra såvel Det rådgivende udvalg for Katalog for Skolebiblioteker som Pædagogisk Udvalg og efter bred tilslutning ved Bibliotekscentralens orienteringsmøder i foråret 1985 ændres S-kataloget fundamentalt med virkning fra og med 1986.

S-kataloget bliver herefter den professionelle skolebibliotekars redskab i materialesøgning og -verification. Dets lay-out og struktur billiggøres, medens de bibliografiske oplysninger udbygges. Til elever og lærere udarbejdes et omfattende titelkatalog samt et redigeret emnekatalog med begrænset titeltal. Katalog-systemet forventes herefter uforandret gennem perioden.

Det tre-årige tilskud fra Skolebibliotekernes Rådighedssum er ophørt ved udgangen af 1985. S-katalog-systemet skal herefter økonomisk hvile i sig selv. Indførslen af det indbyggerbestemte katalogiseringsbidrag betyder mere end en halvering af S-katalogets pris for de kommuner, der er tilsluttet.

Publikationer

På publikationsområdet forventes antallet af udgivelser at fortsætte på det hidtidige niveau. Der vil gennem perioden ske en yderligere tilpasning til skolebibliotekernes og amtscentralernes specifikke behov. Arbejdet vil i en række tilfælde kræve grundlæggende udviklingsarbejder. Udviklingsarbejdet vedrørende et Katalog over pædagogiske forsøgsrapporter er afsluttet i 1985, og kataloget udgives i begyndelsen af 1986. Arbejdet har nydt godt af støtte fra Skolebibliotekernes Rådighedssum.

De vejledende kassationslister gik over til at blive en permanent service fra og med 1985. Rådighedssumstøtten bortfaldt, og priserne måtte i 1985 sættes kraftigt i vejret for at dække de reelle udgifter. Da udgivelsen er til stor nytte i skolebibliotekerne, og da de vejledende kassationslister er blevet yderligere udbredt i 1985, vil udgivelse af vejledende kassationslister fortsætte i 1986 og fremover.

Forslag til Undervisningsforløb har til formål at fremme det enkelte fag i folkeskolen gennem benyttelse af skolebibliotekets materialer og faciliteter. Undervisningsforløbene er idé-materiale for lærere og er beregnet til benyttelse i disses planlægning af undervisningen.

De første undervisningsforløb blev udgivet i sidste halvdel af 1985 med støtte af Skolebibliotekernes Rådighedssum. Det forventes, at skolebibliotekerne vil benytte materialet i deres betjening af folkeskolens lærere og undervisning. På grundlag heraf forventes overgang til almindelig udgivelse af undervisningsforløb fra og med 1986.

Materialer til biblioteksorientering

I begyndelsen af perioden 1986-1990 vil de eksisterende materialer til biblioteksorientering blive gjort til genstand for nyvurdering. På grundlag heraf kan der forventes nye materialer til undervisningen. Der er indgået et samarbejde mellem en medarbejder på Danmarks Pædagogiske Institut og Bibliotekscentralen om at udgive et materiale, hvorved orienteringslærere i 3.-5. klasse kan give eleverne den biblioteksorientering, der er fremmede for fagene.

Materialevalgs-hjælpemidler for skolebiblioteker, amtscentraler m.fl.

I begyndelsen af 1985 blev der afgivet Indstilling vedrørende materialevalgs-hjælpemidler for skolebiblioteker af et udvalg nedsat af Direktoratet for folkeskolen og seminarier m.v., Indbindingscentralen og Bibliotekscentralen i fællesskab. I 1986 vil arbejdet med at realisere nogle af indstillingens forslag blive startet. Det forventes, at Skolebibliotekernes Rådighedssum vil blive søgt om tilskud til forskellige undersøgelsesudvalg bl.a. vedrørende udvikling af Bibliotekscentralens av-beskrivelser og vedrørende forsøg med deklamationer. Det vil blive undersøgt, om der i skolebibliotekerne er tilslutning til en udvidelse af området med deraf følgende forøgelse af udgifterne.

Et undersøgelsesudvalg har i 1985 vurderet mulighederne for at medtage yderligere skønlitteratur for voksne i skolebibliotekernes materialevalgs-hjælpemidler. Behovet herfor er tilstede, og det vil i 1986 blive undersøgt, om skolebibliotekerne ønsker denne serviceforbedring.

Skolebibliotekerne/amtscentralerne og edb

Danmarks Skolebibliotekarforening har gennem forhandling med Kommunedata opnået en væsentlig reduktion i den årlige systemafgift i forbindelse med Biblioteksdatas søgemodul. Det må forventes, at denne økonomiske forbedring for skolebibliotekerne vil medføre en pæn tilslutning til søgemodulet.

Skolebibliotekarforeningens edb-forsøg har afsløret en række ønsker om udbygning af BASIS. For at tilgodese ønskerne vil udviklingsarbejder omkring forbedring af noter blive iværksat, og der vil blive arbejdet på at udbygge BASIS med i første række film og videobånd fra Statens Filmcentral samt de gengivelser af skoleradio- og TV-udsendelser, som Landscentralen for Undervisningsmidler råder over.

Med støtte fra Skolebibliotekernes Rådighedssum har et undersøgelsesudvalg under Bibliotekscentralen i 1985 udarbejdet kravspecifikation til et administrativt programmel, der kan benyttes i de mikrodatamater, der er udbredt på skolerne. Der vil blive arbejdet på udgivelse af programmet i 1986 med produktionsstøtte fra Skolebibliotekernes Rådighedssum.

Amtscentralerne har afvigende behov for materialesøgning i forhold til skolebibliotekerne. Det vil med start i 1986 blive undersøgt, hvorledes Bibliotekscentralen kan tilgodese amtscentralernes behov i forbindelse med deres benyttelse af BASIS.

Afdelingens opgaver

Informationsmedarbejderen varetager den udadrettede information vedrørende Bibliotekscentralens produkter og service og koordinerer i samarbejde med Forlagsredaktion og Biblioteksservice virksomhedens samlede informations-, PR- og markedsføringsindsats.

Endvidere tilrettelægger og afvikler informationsmedarbejderen besøg i virksomheden.

Informationsområdet er genetableret fra begyndelsen af 1986 som en funktion med direkte reference til direktionen. Formålet er at styrke Bibliotekscentralens kontakt til relevante målgrupper, både gennem skriftlig information og gennem opsøgende arbejde. Informationsarbejdet skal være dobbeltsidigt, forstået på den måde, at informationsmedarbejderen udover at informere udadtil skal kanalisere konstaterede ønsker og behov videre i virksomheden og deltage i arbejdet med produktfornyelse og udvikling af serviceydelser.

Afdelingens opgaver

Afdelingens hovedopgave er den nationalbibliografiske registrering, som for bøger og periodicas vedkommende resulterer i udgivelsen af Dansk Bogfortegnelse, og for periodicaartiklers vedkommende resulterer i udgivelsen af Dansk Artikelindeks. Derudover udfører afdelingen grundregistrering af grammofonplader, musikaler og av-materialer, hvilket sammen med den tilsvarende registrering af det boglige materiale udgør grundlaget for produktion af forskellige materialevalgshjælpemidler og kataloger m.v. til folke- og skolebibliotekerne. Endelig har afdelingen ansvaret for udbygning og vedligeholdelse af den bibliografiske database, BASIS, som med sine 450.000 poster nu er online tilgængelig som litteratursøgningsbase, og efterhånden skal udvikles til at blive folke- og skolebibliotekernes direkte katalogapparat.

Afdelingen består af 4 sektioner - Grundkatalogisering, Bibliotekskatalogisering, Artikelindeks og Musikkatalogisering - hvis enkeltopgaver er nærmere beskrevet nedenfor. Den overordnede planlægnings- og koordineringsopgave løses på afdelingsniveau i samarbejde med en række andre institutioner, biblioteker og biblioteksmedarbejdere.

Nationalbibliografien

Bibliografisk Fælleskomité rådgiver på det overordnede bibliografiske område. Med særligt henblik på rådgivning for nationalbibliografien er nedsat et underudvalg, Nationalbibliografisk Udvalg, og på musikområdet varetages rådgivningen af Musikbibliografisk Udvalg. Også omkring artikelindeksen er nedsat et rådgivende udvalg.

Styringen af nationalbibliografien er således i sin nuværende form henlagt til en række udvalg i samarbejde med de 2 hovedproducenter, Det kongelige Bibliotek og Bibliotekscentralen. Med Det kongelige Bibliotek er der et tæt samarbejde om den praktiske grundregistrering og de faktiske udgivelser. For Bibliotekscentralens vedkommende dækkes udgifterne for en mindre parts vedkommende ved hjælp af statstilskud, og størsteparten dækkes af de biblioteker og andre institutioner, som køber de nationalbibliografiske produkter.

I begyndelsen af planperioden vil der ske ændringer i finansieringen af det nationalbibliografiske arbejde. Den fulde statsfinansiering af grundregistreringsarbejdet er vedtaget i princippet, og ventes gennemført fra 1.1.1986. Det betyder, at en væsentlig del af registreringsarbejdet i sektionerne Grundkatalogisering og Artikelindeks finansieres eksternt, og dette gælder ligeledes for en mindre del af Bibliotekskatalogiseringssektionens og Musikgruppens arbejde.

De umiddelbare konsekvenser af denne finansielle omlægning vil være et prisfald på de nationalbibliografiske produkter, og på de øvrige bibliografiske produkter, hvortil de grundregistrerede data genanvendes. På lidt længere sigt må finansieringsformen også formodes at påvirke den indholdsmæssige styring af nationalbibliografien.

Katalogregler

Afdelingen varetager Bibliotekscentralens forpligtelser på regel- og standardområdet. I samarbejde med Det kongelige Bibliotek og praktikere fra bibliotekerne udarbejdes i Katalogregeludvalget katalogiseringsregler fælles for folke- og forskningsbibliotekerne. Udvalget har allerede færdiggjort de nye regler for katalogisering af periodica, og vil i løbet af det næste år gennem en række underudvalg færdiggøre regler for ikke-bogligt materiale, musikaler og kartografisk materiale.

Klassifikationssystemer og emneindeksering

Udviklingen og vedligeholdelsen af folkebibliotekernes klassifikationssystem, DK5, foregår i Klassifikationsudvalget.

Efter at revisionsarbejdet på grund af ressourcemangel igennem nogle år har været sat delvist i stå, har man nu ved hjælp af særbevillinger fra Folkebibliotekernes Rådighedssum atter kunnet genoptage rettelsesarbejdet i et vist omfang. De retrospektive klassifikationsrettelser i BASIS udføres under ledelse af klassifikationssekretæren.

Ifølge de retningslinier, der i samarbejde med Klassifikationsudvalget er afstukket for det fremtidige revisionsarbejde, skal man for fremtiden lægge størst vægt på udviklingen af klassifikationssystemet inden for nye emneområder og problemkomplekser. Hertil kommer, at den stigende brug af online-søgning og udviklingen inden for den verbale emneindeksering må forventes at stille helt nye krav til udviklingen af DK5.

For at sikre koordineringen af udviklingen indenfor det samlede emnedataområde varetager sekretæren for Klassifikationsudvalget tillige opgaven som sekretær for Det rådgivende Udvalg vedrørende Online-emnesøgning samt for Arbejdsgruppen vedrørende Emneord og Tesauros. Klassifikationssekretæren, der også har ansvaret for koordinationen af Bibliotekscentralens interne klassifikationsarbejde, er organisatorisk placeret uden for sektionerne, direkte under afdelingslederen.

Efter en forsøgsperiode fra april 1984 til juni 1985 foretages der nu en løbende emneordsgivning til danske faglitterære titler i seddelfortegnelserne. Projektet betragtes stadig som et udviklingsprojekt, hvor ressourcer, arbejds gange, indekseringsprincipper og praksis løbende justeres. I 1985-86 etableres kontakt med de biblioteker, der har anskaffet søgemodulet, med henblik på at få reaktioner på emnesøgningsmulighederne i BASIS. Projektet er foreløbig ikke placeret i en enkelt af sektionerne, men direkte under afdelingslederen.

Sideløbende med emneindekseringsprojektet foretages der udviklings- og forsøgsarbejde med et hjælpesystem til online-emnesøgningen. Projektet, der er finansieret ved hjælp af Folkebibliotekernes Rådighedssum, indbefatter et system af grupperede emneord (klynger) og planer om en online-udgave af de eksisterende registre til DK5.

I 1986-87 planlægges og foretages der evaluering af de samlede emnesøgningsmuligheder i BASIS.

De bibliografiske databaser

BASIS

Den bibliografiske database, BASIS, udbygges løbende årligt med ca. 40.000 poster, og rummer nu ca. 450.000 poster. Basen rummer al dansk litteratur siden 1976, og visse dele af litteraturen før 1976. Derudover rummer den udenlandsk litteratur købt i folkebibliotekerne, og en mindre mængde av-materialer.

Fra 1985 er ved hjælp af en bevilling på 5,1 mio. kr. fra Kulturministeriet, påbegyndt inddatering af ældre dansk litteratur til BASIS. Det retrospektive inddateringsprojekt omfatter i alt 70.000 ældre danske titler fra Dansk Bogfortegnelse tilbage til 1970 og derudover indholdet i en række standardkataloger. Projektet løber til udgangen af 1987. Når denne inddatering er foretaget, vil ifølge beregningerne de fleste små og mellemstore bibliotekers bogbestand være dækket i BASIS.

Ved siden af dette statsfinansierede centrale retroinddateringsprojekt bistår Bibliotekscentralen tre jyske centralbiblioteker med inddateringen af deres resterende danske bogbestand. Det ventes, at denne inddatering i projektperioden vil berige BASIS med yderligere 25.000 ældre danske titler.

Bibliotekscentralen vil efter projektperiodens udløb overveje, om de indhøstede arbejds erfaringer kan udnyttes i form af et tilbud til biblioteker og andre institutioner om bistand til retroinddatering.

Artikelbasen

Bibliotekscentralens anden centrale database er artikelbasen. Denne er ikke inkorporeret i BASIS. Basen, som kører på et selvstændigt datamatsystem, indeholder ca. 60.000 poster, og forøges årligt med ca. 30.000 poster. I samme tidsrum udskilles 30.000 forældede poster. De udskilte poster arkiveres på magnetbånd, med henblik på senere brug.

Datamatsystemet fungerer som artikelindeksens produktionsapparat og tænkes i løbet af planperioden udbygget til også at løse andre edb-opgaver internt i Bibliotekscentralen. I 1986 åbnes artikelbasen, så biblioteker og andre interesserede kan opnå online-adgang. Denne direkte søgeadgang koordineres fagligt og edb-teknisk med udvikling af litteratursøgesystemerne til BASIS.

Andre baser

I planperioden vil Bibliotekscentralen vurdere, om man i nogen udstrækning kan fungere som vært for andre bibliografiske databaser, som bibliotekerne kunne være interesseret i at få adgang til. Værtskabet vil bestå i, at der etableres en gennemstillingsmulighed via Bibliotekscentralen til sådanne baser.

De konkrete overvejelser går i øjeblikket på at undersøge, om der er mulighed for, og ønske om, gennemstilling til ministerialbibliotekernes bibliotekssystem, MINIBIB, og til den store amerikanske bibliografiske database, OCLC. Både de tekniske og økonomiske muligheder vurderes.

Biblioteksdata

Udvikling af emnesøgningssystemer og retrospektiv berigelse af BASIS er aktiviteter, som henhører under Biblioteksdatasamarbejdet. Derudover varetager Bibliotekscentralen en del af udviklingsarbejdet omkring andre Biblioteksdatamoduler, f.eks. katalogiseringsmodul. Bibliotekscentralen har i 1985 fået installeret helt nye katalogiseringsterminaler, som er identiske med de terminaler som skal anvendes i det kommende decentrale katalogiseringssystem. I begyndelsen af planperioden aftester Bibliotekscentralen katalogiseringsmodul, og vil herefter være en af de første større brugere på systemet.

I den forbindelse skal opbygges et tæt samarbejde mellem Bibliotekscentralen og de katalogiserende biblioteker. Samarbejdet skal sikre en fortsat opbygning af BASIS således, at kvalitet og kontinuitet bevares.

Sektionens opgaver

Sektion Grundkatalogiserings hovedopgave er at udarbejde "Dansk bogfortegnelse".

Dette indebærer bl.a.:

- klassifikation af bøger
- deskriptiv katalogisering af bøger "kollektive" serier og årspublikationer
- udarbejdelse af den officielle danske "Bogstatistik"
- selektion af bøger til optagelse
- administration og tildeling af ISBN-numre (international standardbognummerering).

Sektionen varetager formandskab og sekretærfunktion for Det Danske Katalogregeludvalg og er medlem af Klassifikationsudvalget og Formatudvalget (Udvalg vedrørende Bibliografisk Datapoststruktur for Danske Biblioteker og Bibliografier).

I sektionen foretages klassifikation og deskriptiv katalogisering af udenlandske titler fra U-seddelfortegnelsen til trykte kort.

Sektionen redigerer "Brev fra Bibliografisk Afdeling".

Nye opgaver

"Dansk bogfortegnelse. 1981/85"

Redaktion af femårskataloget "Dansk bogfortegnelse. 1981/1985" påbegyndes 1986 med henblik på udgivelse primo 1987.

"Korporationsnavne"

Udarbejdelse af en ny udgave af publikationen "Korporationsnavne" påbegyndes 1987 med henblik på udgivelse 1988. (Den arbejdsmæssige forudsætning herfor er Bibliotekscentralens ibrugtagning af det nye katalogiseringsmodul). Derefter planlægges løbende udarbejdelse af publikationen med udsendelse af rettelser og tilføjelser i form af periodiske supplementer og/eller nye udgaver.

Publikationer i mikroform

En påbegyndelse af en nationalbibliografisk registrering i "Dansk bogfortegnelse" og "Dansk periodicafortegnelse" 1986 ff. er endeligt vedtaget i Nationalbibliografisk Udvalg. Antallet af udgivne titler er meget lavt (under 100 pr. år) for tiden.

Sektionens opgaver

Sektion Bibliotekskatalogiserings opgave er at udarbejde materialevalgshjælpemidler for dansk litteratur og at forbedre og udbygge grundkatalogiseringen til Dansk Bogfortegnelse med biblioteksrelevante noter, biplaceringer, genrebetegnelser m.m.

Sektionen omfatter:

Trykte kort/seddelfortegnelse til danske bøger
Retrokatalogisering
Retroprojektgruppen
Basebestyrer

TRYKTE KORT/SEDDELFORTEGNELSE TIL DANSKE BØGER

Løbende opgaver

SEDDELFORTEGNELSE OVER DANSKE BØGER

Udvælgelse af titler, redaktion af seddelfortegnelse, herunder udarbejdelse af noter vedrørende katalogisering m.v. som er af interesse i forbindelse med bogvalg og kortbestilling.

TRYKTE KORT TIL DANSKE BØGER

Bibliotekskatalogisering til trykte kort og Børne- og Skolebibliotekskatalog samt grundkatalogisering af biblioteksrelevante titler, som falder udenfor Dansk Bogfortegnelses optagelseskriterier.

Medarbejdere ved Trykte kort deltager i de ugentlige driftsmøder vedrørende trykte kort, hvori der også deltager repræsentanter for Udviklingsafdelingen, Ordrekontoret og Grafisk sektion.

Bibliotekskatalogiseringen følges løbende af Det rådgivende udvalg for Bibliotekskatalogisering, hvori sektionen varetager formands- og sekretærfunktion, herunder udarbejdelse af oplæg, problemanalyser m.v.

Øvrige opgaver er:

Udarbejdelse af register til Skolebibliotekskatalog
Omtrykning af katalogkort som følge af klassemærkerettelser
Redaktion af Folkeskolens grundfortegnelse
Opslag af kortbestillinger, som mangler kortbestillingsnummer

1 bibliotekar fra sektionen deltager 16 timer ugentligt i Emneindekseringsprojektet.

Nye opgaver

Deklarationer til voksen-faglitteratur

Deklarationer, beskrivelser af faglitteratur på grundlag af bogens egne oplysninger, udarbejdes og tilbydes bibliotekerne med udgangspunkt i UMATVA-rapportens forslag.

Afgrænsningen er indtil videre:

voksen faglitteratur i A/BS/H-fortegnelserne, som ikke tilbydes gennem Indbindingscentralen. Muligheden for en ændret fordeling mellem deklara-tions- og lektørbehandlede titler undersøges. Omfang på årsbasis ca. 2100 deklara-tioner.

Omkatalogiserede kort til gamle titler

I løbet af 1986 påregnes resterne af BC's gamle kortlager (1938-75) nedlagt. Herefter vil alle kortbestillinger resultere i udskrivning af kort direkte fra basen på laserprinter.

Ved bestilling på ældre titler, som ikke findes i basen, skal disse inddateres efter forudgående omklassificering og omkatalogisering til nugældende standarder.

Hyldelistekort

I løbet af 1986 påregnes BC's kortservice udvidet med tilbud om hyldelistekort.

Disse skal kun indeholde de oplysninger, der er nødvendige for hyldelisten, og de skal være bindspecifikke, d.v.s. der skal være ét kort til hvert bind i flerbindsværker. Sektion Bibliotekskatalogisering deltager i forberedelserne (kravspecifikation, ændring af seddelfortegnelser/blanketter og information).

RETROKATALOGISERING

Løbende opgaver

ULF-kataloget

Redaktion og inddatering af titler og lokaliseringer på grundlag af folkebibliotekernes indberetninger. Vedligeholdelse af basen (rettelser). I det omfang og tempo bibliotekerne tilslutter sig biblioteksdatas katalogiseringsmodul, bortfalder inddateringsopgaven.

KKB's tilvækstkatalog

Inddatering og tilretning af katalogiseringer fra KKB. Vedligeholdelse af basen (rettelser). Muligheden for en rationalisering af katalogsamarbejdet gennem at stille en skærmterminal til rådighed for KKB undersøges. Opgaven bortfalder, hvis KKB tilslutter sig katalogiseringsmodulet.

PIF (Periodica i folkebibliotekerne)

Redaktion og inddatering af titler, lokaliseringer og beholdningen på grundlag af folkebibliotekernes indberetninger. Vedligeholdelse af basen (rettelser).

Katalogiseringsservice

Servicetilbud til folkebiblioteker og uddannelsesbiblioteker omfattende klassifikation og katalogisering, levering af grundkort og kortsæt, automatisk ULF-indberetning og ind-datering i BC-basen. Omfatter bøger på dansk og udenlandsk excl. "fjerne" sprog, herunder indvandrersprog. Benyttelsen har været mindre end forventet, men servicen opretholdes som et tilbud til bibliotekerne og vil senere kunne tilpasses eventuelle behov fra biblioteker, som tilslutter sig Biblioteksdata (se nedenfor under Nye opgaver).

Inddatering til BC-kataloger

Inddatering til og vedligeholdelse af BC's edb-baserede kataloger, f.eks. Ølstykke, B- og S-katalogerne, Nyere dansk faglitteratur m.v.

Nye opgaver

Inddaterings- og katalogiseringsservice

Inddatering og katalogisering for biblioteker, der tilslutter sig Biblioteksdata. Tilbuddet vil især være rettet mod mindre biblioteker, som kun anskaffer få titler udover de centralt katalogiserede.
Igangsætning: 1986.

Indvandrerservice

I 1986 forventes udsendt tilbud om central service for indvandrerlitteratur (jvf. rapporten Nordiskt biblioteks-samarbete om urval och inköp av media för indvandrare, samt omtale af servicen under Børnebiblioteksområdet). Katalogiseringen af titler på indvandrersprog forudsætter, at BC har adgang til at benytte sprogkyndige konsulenter til oversættelse, translitteration og eventuelt skrivning af ikke-latinske bogstaver (f.eks. arabisk skrift). Der forhandles med Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek herom.

Før central indvandrerservice tilbydes, må spørgsmålet om eventuel ændring af translitterationsstandarder for arabiske og indiske sprog m.v. afklares. Forslag om ændring af de nugældende standarder til Library of Congress' standard vil blive behandlet i Det danske katalogregeludvalg. Hvis LC-standard indføres, vil Bibliotekstjänst's katalogiseringer kunne anvendes for en del af titlerne.

Arbejdet vil omfatte administration af servicen, herunder samarbejde med BTJ og Folkebibliotekernes Indvandrerbibliotek, klassifikation samt redaktion af udlånsudstyr. Forventet start: medio 1986. Omfang: max. 450 titler. Personaleforbrug: 3/4 bibliotekar fra medio 1986.

Endvidere vil den løbende katalogiseringsservice kunne udvides med tilbud om katalogisering på indvandrersprog.

RETROPROJEKTGRUPPEN**Gruppens opgaver**

Central retroinddatering fortsættes 1986-87 af Dansk bogfortegnelse 1970-75, Mønsterkatalogerne, Børnebiblioteks-katalog 1920-59 samt indberetninger fra bibliotekerne Herning, Esbjerg og Ålborg på ældre dansk litteratur. Inclusive 1985 forventes titelmængden at udgøre min. 90.000 behandlede titler.

I forbindelse med nedlæggelse af BC's kortlager i 1986 varetager gruppen klassifikation og inddatering af ældre danske titler (jvf. Trykte kort/Seddelfortegnelse: Om-katalogisering af ældre danske titler).

Udarbejdelse af estimater i forbindelse med øvrige retroind-dateringsopgaver, herunder Gentofte, København og musika-lier/plader/bånd.

Arbejdsgruppen omfatter 4 4/5 bibliotekar + 2 assistenter i 1 arbejdslokale med 5 skærmterminaler. Derudover påreg-nes 1/4 - 1/2 bibliotekar anvendt på kvotatimebetaling til dækning af det totale personalebudget med arbejdsplads i Retrogruppen.

DATABASEBESTYRER**Løbende opgaver**

Basebestyrerens opgave er at sikre den bibliografiske fællesbase BASIS' ensartethed og anvendelighed gennem varetagelse af følgende arbejdsområder:

Beskrivelse af, hvilke regler der gælder for bibliotekernes katalogisering, klassifikation, formatering og inddatering til BASIS.

Fastlæggelse af, hvilket niveau for katalogisering der kan accepteres i samarbejde med bibliotekerne.

I samarbejde med Kommunedata sørge for, at systemet indeholder hensigtsmæssige valideringsprocedurer.

I samarbejde med Kommunedata sørge for, at systemet indeholder faciliteter til en effektiv autoritetskontrol.

Retningslinier skal udarbejdes for rettelsesprocedurer.

Brugerkontakt og -undervisning

Basebestyreren står for brugeroplæringen i katalogisering til BASIS og skal løbende holde kontakten med katalogi-seringsmodulets brugere vedlige samt sørge for udarbejdelse af informationsmateriale om de gældende krav og regler.

Basebestyreren er organisatorisk placeret som en stabs-funktion til sektionslederen for Bibliotekskatalogiserings-sektionen.

Sektionens opgaver

AV-katalogiseringen har til opgave at foretage grund- og bibliotekskatalogisering af ikke-musikbærende AV-materialer. Sektionen varetager indenfor AV-området kontakten med producenter og biblioteker.

I sektionen redigeres og udarbejdes:

AV-seddelfortegnelsen
Trykte kort og udlånsudstyr til AV-materialer
AV-beskrivelser
Dansk lydfortegnelse
Dansk billedfortegnelse

Der foretages klassifikation og katalogisering af AV-materialer til en række kataloger, bl.a.:

Filmregistret
B- og S-katalogerne
Amtscentralkatalogerne
Landscentralens Båndkatalog

Sektionen er repræsenteret i Det danske Katalogregeludvalg og varetager sekretærfunktionen i underudvalget vedrørende nye katalogiseringsregler for ikke-boglige materialer.

Nye opgaver

Laborative materialer

Foreløbig registrering på ufuldstændigt niveau til Folkeskolens grundfortegnelse, indtil klassifikation af materialerne er fastlagt.

Arbejdet påbegyndes, når skolebibliotekernes udvalg om materialevalgshjælpemidler har afsluttet dets arbejde.

FLIP-projektet

For at undgå dobbeltproduktion af en bog som lydbog, iværksættes i samarbejde med producenterne en forhåndsregistrering af lydbøger i produktion. Der er forudsat en retrospektiv inddatering til basen af Statens Bibliotek og Trykkeri for Blindes lydbogsbestand, hvilket sker i løbet af 1986. Endvidere overvejes inddatering af lydbogsbestanden i Refsnæsskolen og Institut for Blinde og Svagsynede.

Forlagsadresser på edb

Forlagsposter i basen planlægges anvendt til producentlister i:

1. Forlagsregister
2. Dansk billedfortegnelse
3. Dansk lydfortegnelse

Filmregistret on-line

Film- og videobånd i Filmregistret 1962- forventes ind-dateret i BASIS i løbet af en kortere årrække.

På baggrund af indstilling fra Pædagogisk Udvalg forventes film fra Statens Filmcentral inddateret i 1986.

Registrant over mikrodatamatprogrammer

En samlet registrering af mikrodatamatprogrammer, der er tilgængelige i Danmark overvejes påbegyndt i 1986.

Gruppens opgaver

Musikkatalogiseringssektionen har til opgave at klassificere, katalogisere og inddatere musikbærende materialer, d.v.s. grammofonplader, kassettebånd compact-discs og noder. Sektionen varetager indenfor musikområdet kontakten med leverandører og biblioteker.

I sektionen redigeres (i samarbejde med eksterne konsulenter) og udarbejdes:

G-seddelfortegnelserne

M-seddelfortegnelsen

Trykte kort til grammofonplader og -kassettebånd

Trykte kort til noder

Endvidere udarbejdes:

Kataloget "Musikplader og -bånd"

Indekset "Pladeanmeldelser. Rytmisk musik"

Accessionskataloget "Musikaler i danske biblioteker" (MUSACC)

Musikalie-katalog (mikrokortudgave)

Musikalie-katalog for børn

Gigantnode-katalog

Andre opgaver:

Sektionen er involveret i det centrale retroinddateringsprojekt.

Der udføres en konsulentvirksomhed for Forlagsredaktionen i forbindelse med udgivelse af publikumsmaterialer på musikområdet. Sektionen deltager i en arbejdsgruppe om udarbejdelse af nye fælles regler for folke- og forskningsbiblioteker for av-materialer og varetager sekretærfunktionen i arbejdsgruppen om lydoptagelser. Sektionen er også repræsenteret i en tilsvarende arbejdsgruppe om musikaler.

Nye opgaver

Nationaldiskografi

I 1985 er en kravspecifikation til en dansk nationaldiskografi - "Danske musikoptagelser" - vedtaget i Nationalbibliografisk Udvalg.

Nationaldiskografiens udarbejdelse fordrer et samarbejde med Nationaldiskoteket, hvis katalog - "Danske grammofonplader & kassettebånd" - den afløser. Hvornår udgivelsen starter afhænger dels af finansieringsforholdene, dels af nye katalogiseringsreglers ikrafttræden.

Anmeldelsesordning i tilknytning til G-fortegnelsen

UMATVA foreslår, at der udarbejdes deklARATIONER med vurderinger til alle G-fortegnelsens titler, og at der til de B-mærkede voksentitler udarbejdes to vurderinger.

I 1985 er gennemført et forsøg. På grundlag af en vurdering af forsøget planlægges en permanent anmeldelsesordning.

Pladeanmeldelser. Klassisk musik

En "klassisk" parallel til "Pladeanmeldelser. Rytmask musik" overvejes. Der skal eksperimenteres med udformningen (uniforme titler). Udgivelse muligvis fra 1986.

Udbygning af Musikaliekatalogen

Udbygningens afslutning med seddelfortegnelse over beat m.m., scenisk musik og samlet katalog er udskudt. Udsendelse er ikke fastlagt.

Klassemærkerettelser

Rettelser af klassemærker på musikalter og plader/bånd i BASIS i overensstemmelse med eventuel ændring af DK5 gruppe 78.3-8.

Revision af opstillingssystem for musikplader og -bånd

Der forventes nedsat en arbejdsgruppe i 1986. Opgaven indebærer varetagelse af sekretærfunktion og eventuelt retrospektivt rettelsesarbejde af betydeligt omfang.

Emneordsindeksering

Der bør i løbet af de nærmeste år startes et udviklingsarbejde og en forsøgsvis tildeling af emneord med henblik på udformningen af en løbende emneordsindeksering af musikmaterialer, jvf. anbefalinger i rapporterne "Online-emnesøgning" og "Musikkatalog og decentralt edb-system".

Dette arbejde vil involvere medarbejdere fra Musikkatalogisering.

Afdelingens opgaver

Indeksredaktionens ansvarsområde er:

1. At overvåge den del af de trykte publikationer som løbende udgives der indeholder flere mindre bidrag i form af artikler, anmeldelser og lignende. Med trykte publikationer forstås i praksis danske tidsskrifter, aviser og bøger.
2. Af denne mængde sørge for at en delmængde selekteres til registrering.
3. Fra den selekterede delmængde at sørge for registrering af relevante artikler, anmeldelser og andre bidrag, samt for publikation af registreringerne.

I en tid, hvor redaktionskapaciteten næppe kan udvikles med andre midler end rationaliseringer og produktivitetsforbedringer - og det er begrænset hvad der mere kan hentes på det felt - kommer publikationsmængden til at blive den altafgørende faktor: Stiger publikationsmængden mens registreringskapaciteten nærmest er uændret falder kvaliteten tilsvarende enten fordi vi må ty til en strengere selektionspolitik eller registrere de enkelte artikler mere overfladisk.

Artikelregistreringen 1985-1990

Aviser forventes at have samme vægt og betydning igennem perioden. Dagspressens stilling i medieudbuddet antages ikke at ændre sig. Der bliver dermed ikke anledning til drastiske ændringer på avisindekseringen.

Dårlig økonomi kan føre til, at enkelte blade går ind eller bringer så få registreringsværdige artikler, at de må udgå fra artikelindekseringen.

Udvidet pressestøtte formodes at få til formål at virke konsoliderende på dagspressens økonomi. Den effekt, som vil slå igennem til artikelindekseringen via avisernes redaktionelle indhold, bliver sandsynligvis så lille, at man kan se bort fra den.

Artikelbegrebet vil ændre sig fra den mere traditionelle avisartikel til en integration af tekst, fotos og grafisk fremstilling.

Konkurrence kan fremtvinge en bedre kvalitet for avisstoffet (!).

Planlægnings- og etableringsstøtte til nye bladprojekter kan betyde, at der starter enkelte nye aviser som skal indekseres.

Tidsskrifter - her forstået som samlebetegnelse for indekseringsrelevante magasiner, fagblade og tidsskrifter - forventes at vokse 15% - 20% i en kombination af flere nye titler og sidetalsudgivelser. Denne vækst formodes

at slå fuldt igennem på antallet af registrerede artikler. En forventet kvalitetsforbedring som følge af beskæftigelse af flere professionelle i den grafiske branche kommer til at virke forstærkende i forhold hertil.

Dette forudsætter selvfølgelig, at bibliotekerne ikke ønsker en udhulning af deres service på tidsskriftområdet ved at deres tidsskrifthold og fremskaffelsesmuligheder ikke kan følge med udviklingen på tidsskriftmarkedet.

Fra udgiverside oplever vi en voksende forståelse for betydningen af artikelregistrering og bibliotekernes abonnementer. Denne interesse er selvfølgelig med til at danne et pres i retning af udvidelse af artikelregistreringen.

Forskningssektorens krav til artikelregistrering

En række fag har konstateret behov for bedre registrering af - og dermed genfindingsmuligheder for - dansk publiceret forskning inden for fagområdet. Tidsskriftartikler er en litteraturtype som har særlig interesse.

Med det formål at økonomisere med det samlede biblioteksvæsens ressourcer og for at undgå unødvendig dobbeltregistrering undersøges DANDOK's referencegruppe vedrørende dansk forskningsregistrering og databaseproduktion og Bibliotekscentralen i samarbejde hvorvidt forskningssektorkrav til registrering og genfindning af danske artikler kan opfyldes af "Dansk artikelindeks", eventuelt ved en udvidet eller ændret registrering.

Dette undersøgelsesarbejde afsluttes i begyndelsen af planperioden med en indstilling til Bibliotekscentralen. Et kvalificeret gæt på to krav, som vil være med i indstillingen er:

- A) En forbedret tidsskriftdækning inden for visse fag. Altså en udvidelse af tidsskriftbestanden, med - sandsynligvis - først og fremmest tidsskrifter som er gamle undladelsessynder.
- B) Justering af registreringspraksis.
- C) En åben artikelbase med mulighed for decentral indberetning af artikler som Bibliotekscentralen ikke har registreret og uddata efter brugerspecifikation først og fremmest med henblik på overførsel af data til udenlandske databaser.

Løbende opgaver

Nedenfor gennemgås løbende opgaver i Indeksredaktionen hver for sig. Artikelindekslignende produkter "samproduceres" dog med "Dansk artikelindeks" for først at blive skilt ad, når der produceres fotosats på mangetbånd til hvert enkelt produkt. Månedproduktion 84:06 bestod f.eks. af "Dansk artikelindeks" nummer 6 plus "Udenlandske tidsskriftanalyser" nummer 1-3. Disse indekseres, indskrives og korrekturlæses i blandet orden, gennemgås redaktionelt som et produkt, og først til sidst deles de i to produkter med hver sin identitet.

Dansk artikelindeks

Nationalbibliografisk registrering af avis- og tidsskrift-artikler. Beskrivelse og vurdering af nye tidsskrifter med henblik på optagelse til indeksering. Rådgivende udvalg for Artikelindeksering.

Status

Udviklingen indtil 1982 var præget af vigende abonnements-tal og stigende priser. Ny prismodel lanceret foråret 1983 vendte denne udvikling. Der er fortsat i 1985 en mindre nettotilgang af abonnenter. I forbindelse med statsfinansieringen af nationalbibliografierne er prismodellen forenklet fra og med 1986.

Udvikling

Uddannelsessektoren:

Mange af de nye abonnenter på artikelindeksen er biblioteker i uddannelsessektoren. Det er indtrykket, at mange ikke-abonnenter blandt bibliotekerne i denne sektor ikke ved, hvor meget af artikelindeksens indhold, de kunne drage nytte af.

Følgende forventninger kan baseres på dette indtryk:

1. Det vil være muligt at få flere abonnenter inden for uddannelsessektoren ved en intensiveret markedsføring.
2. Den forbedrede statsfinansiering, med deraf følgende lavere priser, vil øge salgsmulighederne.
3. Uanset etablering af en artikelsøgebase vil der være basis for at opretholde en trykt udgave til denne sektor mange år endnu.

Forskningssektoren:

Med forskningssektoren som til dels overlapper uddannelsessektoren, har der været kontakt via DANDOK's udvalgsarbejde omkring forskningsregistrering. Se ovenfor.

Dansk anmeldelsesindeks

Nationalbibliografisk registrering af anmeldelser fra aviser og tidsskrifter.

Status

Registrering integreret med registrering af artikler til "Dansk artikelindeks" og med udsendelse af anmeldelser i anmeldelseskopiservice. Anmeldelsesindeksen er i den grad et sideprodukt af disse to, at den ikke ville kunne fremstilles alene uden store ekstraomkostninger.

Oplaget er meget lille, men svagt stigende. Fra artikelindekskampagnen vides, at et antal mindre biblioteker gerne ville abonnere, men ikke gør det fordi prisen hidtil har været for høj.

Produktionen af Dansk anmeldelsesindeks er omlagt fra fotosats nedfotograferet til mikrokort til direkte mikrokortproduktioner via COM (Computer output Mikroform).

Udvikling

Overførsel til et databasesystem er stadig påkrævet, idet (1) det er et af de få steder, hvor der i Indeksredaktionen kan ske en virkelig rationalisering. (2) det er påkrævet med en mere stabil produktionsrytme.

Artikler i bøger

Registrering af artikler fra et biblioteksrelevant udvalg af bøger (seddelfortegnelser- eller trykte kort bøger).

Status

Mikrodatamat-baseret.

Udvikling

En flerårskumulering er planlagt af brugsmæssige grunde - der er i hver årgang mange decimalgrupper med få indførsler. 1981-1984 vil formentlig være hensigtsmæssig og derefter hvert 5. år. Udgivelse i 1986.

2 andre projekter gør det ønskeligt at analysere "Artikler i bøger" en gang til, så eventuelle ændringer kan gennemføres fra begyndelsen af en ny kumuleringsperiode:

1) artikeldatabaseprojektet: online adgang til "Artikler i bøger" og 2) emneordsprojektet. Hvis både bøger (som helhed) samt avis- og tidsskriftartikler efterhånden emneindekseres, bør det også ske for "Artikler i bøger".

Udenlandske tidsskriftanalyser

Indeksredaktionen foretager en redaktionel gennemgang med særligt henblik på klassifikation og emneord af indberetninger fra Københavns Kommunes Biblioteker.

Status

Fra 1983 er "Udenlandske tidsskriftanalyser" produceret ud fra indeksdatabasen. En kumulering fra 1980-1984, d.v.s. fra overgangen til udgivelse i bogform udgives i 1986.

"Udenlandske tidsskriftanalyser" vil indgå i "artikeldata-basen" og blive online søgbar på denne måde. Når der i denne forbindelse er samlet erfaringer med behovet for søgning efter den almene udenlandske tidsskriftlitteratur, genvurderes "Udenlandske tidsskriftanalyser", særligt med hensyn til omfanget af indekseringen.

Tidsskriftindeks for skolebiblioteker

Er overført til produktion via indeksdatabasen fra 1984. Samtidig er ansvaret for registrering helt overgået til Indeksredaktionen.

Poster fra "Dansk artikelindeks" genbruges og et mindre antal tidsskrifter indekseres specielt til skolebiblioteksindeksen.

Skolebiblioteksindeksen er nu lanceret som en form for supplement til "Katalog for Skolebiblioteker". Den skal efterhånden udbygges til at omfatte 4 løbende år.

Anmeldelsesservice

Udsendelse i abonnement af fotokopier af anmeldelser fra udvalgte dagblade. Anmeldelseskopierne er forsynet med verificerede oplysninger om den anmeldte bog.

Status

Tæt tilknytning til "Dansk Anmeldelsesindeks" idet de verificerede bogdata genudnyttes i anmeldelsesindeksen.

Udvikling

I forbindelse med anmeldelsesindeksens overførsel må udvikles et integreret system til verificering af anmeldelser og udskrivning af data til anmeldelsesservice og indskrivning til anmeldelsesindeks.

Grønlandsk avis- og tidsskriftindeks

Registreringen foretages af Det Kongelige Bibliotek og indberettes herefter til indeksdatabasen.

Status

Produktion via indeksdatabasen er gennemtestet, og der er indtil nu indskrevet ca. 300 artikler til det bind, der skal dække 1970-1974. Det er håbet, at en mere automatiseret produktion (m.h.t. sortering, registerfremstilling og reduktion af korrektur) vil kunne speede denne stærkt forsinkede del af nationalbibliografien op.

Nye produkter

"Artikelbasen" forventes åbnet i 1986 i form af en søsterbase til "BASIS". Kravspecifikationen indeholder en brugerorienteret beskrivelse af søgemuligheder, skærmopstilling o.s.v. Samtidig er der taget fat på den mere tekniske specifikation af krav til datakonvertering fra indeksproduktionsdatabasen i Bibliotekscentralen til den nye søgedatabase.

Søgedatabasen bliver analog med "BASIS", men får fordel af, at der er emneord knyttet til hver post, og af den store og bredspektrede artikelmængde som stilles til rådighed lige fra starten: "Dansk artikelindeks" 1981-1984 samt de løbende udgaver plus de forskellige "småindekser" nævnt i det foregående afsnit. Senere vil "Dansk artikelindeks 1979-1980" komme til.

Priser på tilslutning er endnu ikke færdigberegnete, men der vil efter planerne blive mulighed for indbyggertalsbestemt betaling for folkebiblioteker og for betaling efter forbrug for bibliotekstyper, som er mere lejlighedsvis brugere.

Legatindeks

Status

Udviklingsopgave. Der er fra 1983 klippet annoncering af legater med henblik på udgivelse af en samlet oversigt med registre.

Planlægning og undersøgelsesarbejde er gået videre i 1984 og 1985 og forventes afsluttet med en testproduktion inden for disse år, som så kan udbygges før den endelige udgave.

Fra biblioteksside er der kommet kraftige opfordringer til at fremme "legatindeksen" mest muligt.

Børnelitteraturindeks

"Børnelitteraturindeks" er et nyt produkt som skal give en samlet oversigt over anmeldelser og analyser af børne- og ungdomslitteratur. En let tilgængelig adgang til det materiale, som nu findes spredt i flere forskellige indekser. - Målgruppe: Børne- og voksenafdelingernes referencesamlinger, skolebiblioteker, mellem-uddannelsernes biblioteker, lærere, pædagoger, studerende. - Indhold: Anmeldelser, tolkninger og analyser af børne- og ungdomsbøger.

Der planlægges udgivelse af en retrospektiv registrant dækkende 1980-1984 til udgivelse i 1986. Denne skal umiddelbart efterfølges af en løbende registrering fra 1985.

Afdelingens opgaver

Udenlandsk bogvalgsvejledning har til opgave at udarbejde vejledningsmateriale til bibliotekernes indkøb af udenlandsk litteratur indenfor hovedsprogene.

Mål for planperioden

1. At fastholde nuværende abonnenter og opsøge nye markeder.
2. At fastholde det faglige niveau.
3. At styrke bogimporten.

I 1983 fratrådte en af de fire områdelektører, og stillingen blev ikke genopslået, hvilket medførte en række interne omlægninger. Imidlertid har den nuværende arbejdsopdeling vist sig ikke at være hensigtsmæssig, hvortil kommer, at man ønsker at styrke den faglige side. Derfor arbejdes der henimod at genoprette den 4. områdelektørstilling, når der bliver økonomisk mulighed herfor.

Bibliotekernes budgetter er blevet beskåret meget kraftigt, hvilket bl.a. har ramt indkøbet af udenlandske bøger. Prisen på vejledningen vil derfor udgøre en forholdsvis større del af det beløb, der er til bibliotekernes rådighed for købet af udenlandske bøger. For at fastholde abonnementsgrundlaget er der foretaget yderligere besparelser for at kunne reducere prisstigninger.

Der arbejdes på at få mikrodatamatsystemet til at kommunikere med laserprinteren, ligesom mulighederne for flerårsregistre, eventuelt på mikro, overvejes.

U-fortegnelsestallet pr. år forventes uændret, og der overvejes løbende muligheder for at øge omsætningen indenfor bogleveringsservicen.

Afdelingens opgaver

Forlagsredaktionen har til opgave at varetage redaktion, planlægning, tilrettelæggelse, kalkulation og markedsføring af BC's udgivelsesprogram. På grundlag af udgivelsesprogrammet, som planlægges i samarbejde med de rådgivende udvalg, udarbejdes en produktionsplan, hvis gennemførelse kontrolleres og styres af forlagsredaktionen.

Forlagsredaktionen arbejder med fire kategorier af manuskripter:

- 1) Edb-producerede indberetningskataloger som f.eks. "Børnebibliotekskatalog", "Katalog for Skolebiblioteker", "Nye bøger" og "Nyere dansk faglitteratur".
- 2) Edb-producerede bibliografier og kataloger, hvor det indholdsmæssige og faglige ansvar ligger i Bibliografisk Afdeling.
- 3) Egne manuskripter, først og fremmest rækken af indekspublikationer og andre kataloger, som udarbejdes på grundlag af trykte kort.
- 4) Manuskripter, som kommer udefra såvel til kataloger og boglister som til større bibliografier.

I forbindelse med igangsættelsen har Forlagsredaktionen ansvaret for, at der foreligger en katalogbeskrivelse, og at der sker en grafisk tilrettelæggelse.

Dette ansvar indebærer en stram planlægning i samarbejde med udarbejdere og produktionsled. I tilfælde af forsinkelser er det sektionslederens ansvar at omprioritere under hensyn til praktiske og økonomiske forhold.

Prisen fastsættes i henhold til Bibliotekscentralens prispolitik.

Bibliotekscentralens lydbogsproduktion planlægges og styres af Forlagsredaktionen.

Forlagssekretariatet

Varetager sekretærfunktionerne for sektionslederen. Her styres de administrative funktioner i forbindelse med personale, produktionsstyring, honorarudbetaling, kalkulation, budgetlægning m.m.

Arbejdsopgaver i øvrigt:

- Beregning af katalogiseringsbidrag i samarbejde med ordrekontoret.
- Administration af kommissionsaftaler og kontrol af afregninger i forbindelse hermed.
- Administration af lydbogsproduktion og Nyt Dansk Litteraturselskab.
- Styring af mikrokort-produktion og mindre produktioner.

De redaktionelle grupper

Ansvar for de forskellige produktgrupper er uddelegeret til grupper eller enkeltpersoner, som varetager den egentlige redaktion samt redaktionel styring og kontrol.

En voksende del af arbejdet foregår på mikrodatamat. Derfor fortsættes med edb-kurserne, som vil sætte personalet i stand til at løse edb-mæssige driftsspørgsmål, samt deltage i kravspecifikationsarbejdet for nye edb-produkter.

Nationalbibliografier

Med den stigende tilslutning til Biblioteksdata's søgemodul reduceres grundlaget for de trykte udgaver af bogfortegnelsen gradvist, uden dog at falde helt bort. I 1987 planlægges udgivet en ny 5-årsfortegnelse. Da det bibliografiske niveau i den kumulerede mikrokortudgave ikke er fuldstændigt, vil det stadig være nødvendigt at opretholde de trykte udgaver.

"Dansk Artikelindeks" vil i 1986 blive tilbudt som online-produkt, og i den forbindelse vil der blive indledt en markedsføring overfor uddannelsesinstitutionsbiblioteker, fag og firmabiblioteker.

"Dansk musikfortegnelse" redigeres af Det kongelige Bibliotek og bliver produceret som udtræk fra SAMKAT-basen, mens Bibliotekscentralen står for trykning og salg.

"Dansk anmeldelsesindeks" planlægges tilbudt i en laserprintet udgave, eventuelt opdelt i delelementer for at gøre den relevant for andre brugergrupper.

"Dansk billedfortegnelse" er i 1985 udgivet for første gang, og der fortsættes med tilvæksthæfter.

Faglitterære indekspublikationer

I 1985 er startet inddateringen af fortsættelsen til Bjørnums Sangindeks, efter bøgerne, som findes i Københavns Kommunes Biblioteker. Udgives i 1986.

"Eventyrindeks" er i 1985 kommet i en ny afsluttet udgave indtil 1984. I 1985 er startet mikrodatamatproduktion af de fremtidige supplement.

Fagbibliografier

"Filmsæsonen" er i 1985 udgivet med støtte til det redaktionelle arbejde fra Filminstituttet, og det overvejes at søge støtte til yderligere redaktionelle forbedringer af "Teater i Danmark", som i sin nuværende form ikke er rentabel. Hvis dette opnås, er det tanken at lade denne produktion overgå til indskrivning på mikrodatamat.

"Gør-det-selv-indeks" er i 1985 udkommet i en afsluttet udgave i stift bind. Fra 1986 vil det redaktionelle indhold blive revideret og saneret for forældede indførsler, og samtidig vil den overgå til produktion på mikrodatamat.

Som en opfølgning af "Børnefilmkataloget" er i 1985 udgivet et katalog over Ungdomsfilm med foreløbig omtale af 10 film. Det er planen at fortsætte denne produktion med 10 nye film om året.

I samarbejde med Det kongelige bibliotek planlægges en ny udgave af Bjørn Ochsners "Fotografer i Danmark". Denne udgave vil udkomme i 1986. I 1987 planlægges udgivet Grit: "Dansk skønlitteratur i Nederlandene".

I samarbejde med Danmarks Biblioteksskole planlægges udgivelse af flere hovedopgaver indenfor bibliografi og referencearbejde. Ved produktion på mikrokort opnås en pris, som gør det muligt at sælge disse vigtige referenc værker til relativt lave priser.

I forbindelse med indførelse af fællesuddannelsen på Danmarks Biblioteksskole imødeses et øget behov for nye lærebøger, som planlægges udgivet i samarbejde med skolen.

Bibliotekskataloger

Da tilskuddet fra Skolebibliotekernes Rådighedssum er bortfaldet i 1985, vil "Katalog for Skolebiblioteker" i 1986 blive ændret og opdelt i et katalog for skolebibliotekarere og lærere og et for elever. Det vil betyde et mindre katalog, således at prisen for skolebibliotekernes katalogapparat stadig kan holdes på et acceptabelt niveau. I forbindelse med skolebibliotekernes overgang til søgesystemet forventes et yderligere fald i skolernes køb af trykte kataloger. Dette søges imødegået ved ændrede produkter af mere specifik karakter.

I 1985 blev forhandlet med Statsbiblioteket om Overcentral-katalogets fremtid. Udgivelsen af en trykt udgave vil bortfalde i 1986 og blive erstattet med mikrokort.

Biblioteksfaglig litteratur

I 1986 planlægges det at udsende en håndbog i opsøgende biblioteksbetjening, og der arbejdes med planer om et publikumsblad, et kulturelt-bibliotekspolitisk "Samvirke".

Publikumsudgivelser. Voksne

Antallet af emnebogslister og forfatterportrætter ligger på henholdsvis 15 og 13, og der arbejdes med planer om at udgive aktuelle lister på laserprinter i A4-format.

Der er i 1985 indledt et samarbejde med "Bio-nyt" om produktion af printede lister over nyindførsler i BASIS optrykt i disse blade som nyhedslistes.

Plakater

I 1985 er udgivet 3 plakater og et klistermærke i forbindelse med børnebogskampagnen i 1985 i samarbejde med Dansk Bogtjeneste. Dette samarbejde tænkes udvidet i 1986, og samproduktion af plakater med andre bibliotekscentraler overvejes.

Biblioteksorientering

Det eksisterende materiale til biblioteksorientering er stærkt forældet, og i forbindelse med udvidelsen af den bibliotekariske arbejdskraft i forlaget er det tanken at genoplive det siddende udvalg vedr. biblioteksorienteringsmaterialer for voksne.

Fastlæggelsen af præcise oplag volder ofte kvaler. Det har været nødvendigt at genoptrykke flere aktuelle lister, og der arbejdes med en bedre styring af dette, således at genoptryk undgås, og lagerkapaciteten udnyttes mere hensigtsmæssigt.

Lokale Kataloger

Der samarbejdes med amtscentraler og fælleskommunale samlinger omkring udgivelse af lokale kataloger. Dette samarbejde er baseret på muligheden af at genudnytte de data, der er indlagt i BASIS i forvejen. Amtscentralerne har meget individuelle behov, og det stiller store krav til de programmeringsmæssige ressourcer i Bibliotekscentralen. En fuldstændig imødekommelse af de lokale krav vil kræve udviklingen af en katalogmaskine, men da det kan forudses, at en sådan ikke bliver køreklar i 1986, er det nødvendigt at indgå visse kompromis'er for stadig at kunne tilbyde produktion af disse lokale kataloger.

Der er et stort behov for lokale lydbogskataloger, og det er hensigten i 1986 at forsøge at udvikle nogle systemer, der kan imødekomme disse behov. Ligeledes er det planen at forsøge at tilbyde lokale periodicakkataloger, men udviklingen af disse nye katalogformer kræver et intens samarbejde mellem udviklingsafdelingen og FLR, og der ligger et stort udviklingsarbejde forud for en eventuel indtjening på sådanne produktionsformer.

Kataloget til Københavns Kommunes Biblioteker forventes at eksistere i en årrække, men der arbejdes med en overgangsform produktionsmæssigt og prismæssigt, indtil biblioteket får online-søgesystem.

Der planlægges et særligt fremstød for "Biblioteksrelevante titler" på mikrokort overfor uddannelsesinstitutioner og filialbiblioteker. En del biblioteker vil være interesserede i at beholde dette katalog også efter indførelse af søgesystemet, fordi de opfatter kataloget som mere publikumsegnet end BASIS.

Der er i 1985 indledt samarbejde med Landscentralen for Undervisningsmidler om produktion af deres Båndkatalog. Et fortsat samarbejde vil være meget vigtigt dels for samarbejdet med amtscentralerne, dels fordi det vil være ønskeligt at indgå i produktion af andre af Landscentralens kataloger. I forbindelse med dette samarbejde er det meget vigtigt, at Bibliotekscentralen ikke kun er konkurrencedygtig på prisen, men også kan opfylde tidsterminer og kvalitetskrav. Dette kræver en bedre planlægning og en øget ressourceindsats på edb-siden.

Samarbejdet med Depotbiblioteket fortsætter og i 1986 udgives et katalog på mikrokort over deres plader og bånd.

Samarbejdet omkring udgivelse af lokalhistoriske bibliografier fortsætter, og det allerede foretagne programudviklingsarbejde danner basis for dette samarbejde.

Lydbøger

I 1985 er gennemsnitssalget af lydbøger yderligere faldet, således at der nu sælges 50 eksemplarer i snit. Det lader nu til, at dette fald er stoppet, og Bibliotekscentralen er stadig konkurrencedygtig prismæssigt set. Den redaktionelle udvælgelse af titler er blevet strammet op, og titlerne, der tilbydes på BC-information, forsynes fremover med noter.

Der planlægges et specielt tilbud overfor skoler og amtscentraler, der tager hensyn til andre materialevalgsprocedurer og krav om andet informationsmateriale end de traditionelle BC-informationer.

Der planlægges udgivet et centralt lydbogskatalog for voksne dækkende 1981-85 og et genoptryk af det gamle. Ligeledes planlægges en indsats for at koordinere lydbogssamarbejdet i de enkelte amter. Behovet for lokale lydbogskataloger må ses i denne sammenhæng.

Materialevalg

Den fulde gennemførelse af UMATVA's forslag er endnu ikke sket. I 1985 udkom SKUMATVA-betænkningen, og det forudses, at også den vil stille krav til Bibliotekscentralen om at indgå i produktion af nye og anderledes materialevalgshjælpemidler.

Sektionens opgaver

Grafisk Sektion er Bibliotekscentralens producerende afdeling og har ansvaret for, at den løbende produktion foregår inden for de frister, der er aftalt. Sektionen styrer såvel den interne som eksterne produktion.

Sektionen råder over et sætteri, trykkeri og bogbinderi. Desuden er installeret en laserprinter, hvor driftsafviklingen foregår i samarbejde med Udviklingsafdelingen.

Det tilstræbes, at så mange opgaver som muligt kan produceres i eget regie, men tekniske, økonomiske og tidsmæssige forhold inddrages i vurderingen, når beslutning om produktionssted træffes.

Tilrettelæggelse af arbejdet i Grafisk Sektion sker på baggrund af produktionsplanen, som udarbejdes af Forlagsredaktionen i tæt samarbejde med Grafisk Sektion.

Sætteri

I sætteriet skal indskrivningsudstyret erstattes af mere tidssvarende udstyr. Udstyret skal integreres med katalogmaskinen, hvis anskaffelse der vil blive taget beslutning om i begyndelsen af 1986. Indskrivningsfunktionen vil blive styrket og den manuelle montage vil næsten fuldstændigt blive afløst af ombrydning på skærmterminaler.

Laserprinter

Såfremt BC overtager produktionen af lektøruddtalelserne, og denne lægges om til laserprinter, vil produktionen kunne køres sammen med seddelfortegnelserne. Derved spares optagningsfunktionerne.

Optagning (Bogbinderi)

I optagningen varetages efterbehandlingen af en lang række tryk-opgaver, herunder trykte kort, seddelfortegnelser og lektøruddtalelser. Efterbehandlingsmaskinen for trykte kort vil blive udvidet med en "vendefunktion" for at få kortene ud i den rigtige rækkefølge.

Trykkeri

Der vil fortsat være behov for at råde over egne trykkerifaciliteter, fordi dette giver os mulighed for selv at prioritere og for at løse faste opgaver. I 1986 udskiftes en trykkerimaskine med en Heidelberg trykkerimaskine med en kapacitet på 8 A4-sider, hvilket forventes at medføre en betydelig effektivisering af trykkeriets drift.

Bibliotekscentralen er konkurrencedygtig på trykkeriopgaver i små og mellemstore formater. Dette vil blive sikret i fremtiden gennem en planmæssig udskiftning af trykkeriets udstyr. Hvad angår store formater og oplag, forhandles en produktionsaftale for et helt år ad gangen med AiO.

Afdelingens opgaver

Biblioteksservice har til opgave at varetage Bibliotekscentralens ekspeditionsfunktioner, herunder ordremodtagelse, lagerfunktioner og forsendelsesopgaver.

Biblioteksservice omfatter:

Salgs-/ordresektion
Ekspedition/forsendelse
Omstilling/reception

Endvidere forestår afdelingen udformningen og tilrettelæggelsen af Bibliotekscentralens årsberetning samt udsendelsen af en årlig plakat til kunder og andre forretningsforbindelser.

Handlingsplan

Hensigten med Biblioteksservice' handlingsplan er at fastholde og udvide de hidtidige arbejdsområder kombineret med en udbygning af nye serviceaktiviteter. Det skal til stadighed undersøges, hvilke muligheder afdelingen har for at tage nye opgaver ind udefra. Dels for at sikre udvidede indtægtsmuligheder, dels for at sikre beskæftigelsen i huset.

Udsalgsstand

Når flytningen er tilendebragt, skal der på det udstillingsområde, der bliver til rådighed i de nye lokaler, etableres en udstillingsstand, hvor der på kontantsalgsbasis kan sælges plakater m.m. til besøgende.

Distributionsservice

Efter at de fornødne edb-faciliteter er etableret, skal udbygningen af distributionsservicen videreudvikles med henblik på at sikre kontakten til en større kundegruppe.

SALGS-/ORDRESEKTIONEN

Løbende opgaver

Sektionen har ansvaret for:

Ordre/salg/fakturering af samtlige produkter
Abonnementer
Administration og udsendelse af frieksemplar
Varevedligeholdelse, systemvedligeholdelse
Trykte kort (indtastning af bestillinger)
Optælling og bestilling af kasettebånd, gramfonplader, noder, lydbøger og udenlandske bøger.
At udsendelsesrytmen tilrettelægges i henhold til produktionsplanen
Udarbejdelse af månedlige faktureringsoversigter i henhold til budget
Rapportering af forsinkelser af enhver art
Rapportering af salgstal til de respektive afdelinger

Handlingsplan

Der arbejdes stadig på at forenkle og effektivisere arbejds gange, og de fleste aktiviteter foregår nu ved hjælp af UNIVAC-systemet. Dette betyder, at systemet skulle være et arbejdsredskab, der kan hjælpe med de oplysninger, der er brug for, for at kunne yde en tilfredsstillende kunde betjening. Der er stadig krav, der ønskes opfyldt, f.eks. opdeling i kundekategorier med henblik på salg fremstød til en målrettet gruppe samt distributionsservice. Oplysning om hvilke kundenumre, der er tilknyttet en kommunes bibliotek, skal bruges i forbindelse med tilslutning til katalogiseringsbidrag.

Trykte kort

Der arbejdes fortsat med at forbedre servicen bl.a. vil der inden for planlægningsperioden blive tilbudt levering af hyldelistekort, hvilket bl.a. vil indebære flere indtastningsopgaver.

Bestillingsfrister skal koordineres med bc-information/produktion af de respektive produkter. Dels for at sikre kunderne levering til tiden, dels for at minimere risikoen for overoplag.

Forespørgsel på abonnementer, priser m.v. skal kunne besvares via UNIVAC-systemet, d.v.s. svartider ikke over 3 sekunder af hensyn til tilfredsstillende kunde betjening.

Kundeservice

Løbende opgaver

Kundeservice skal være en servicefunktion for bibliotekerne, som i en sådan funktion vil have et fast holdepunkt i forholdet til BC. Kundeservice skal kunne besvare spørgsmål fra kunderne på det generelle plan (specielle spørgsmål skal fortsat besvares af den ansvarlige for det specielle område -men spørgsmålet kan formidles af Kundeservice).

Kundeservice skal sikre biblioteker og andre kunder lettilgængelig information, og skal desuden sikre eventuelle tilbagemeldinger til husets afdelinger.

Samtlige kundeserviceopgaver - herunder omstilling og receptionsservice - skal være med til at sikre, at BC kan fastholde og udbygge sit aktivitets- og serviceniveau.

Omstillingen indgår også i en vis forstand i dette koncept, idet dens opgave er at grovsortere henvendelser til huset. På grund af de mange forskellige opgaver, der løses i Bibliotekscentralen, er det nødvendigt, at omstillingen er bemandet med faste veltrænede medarbejdere, som regelmæssigt skal briefes om husets indretning og opgaver.

OMSTILLING/RECEPTION**Løbende opgaver**

Omstilling/reception har bl.a. følgende opgaver:

1. Pasning af telefon til BC, IBC, BCI
2. Pasning af kasse til BC, BCI
3. Mødedeltagere for BC
4. Reception for BC, BCI
5. A'jour-klip for BC (daglig gennemsnit 70-80 stk.)
6. Afrivning og sortering af telex hver morgen

Omstillingens/receptionens medarbejdere skal løbende holdes orienteret om, hvad der foregår i huset. Efter behov, men mindst én gang om året skal medarbejderen have en mere udførlig orientering om husets opgaver og serviceområder. Desuden skal medarbejderne løbende have (og gøre sig bekendt med) de informations- og service-materialer, der udsendes (f.eks. BC-information, service-beskrivelser, årsberetninger o.lign.

Nye medarbejdere i Omstilling/reception skal have en grundig introduktion, inden de påbegynder deres arbejde.

Medarbejderne i Omstilling/reception udfører sideløbende opgaver for andre funktioner i BC/BCI i det omfang, det kan forenes med en ubesværet afvikling af de egentlige arbejdsopgaver.

EKSPEDITION/LAGER**Løbende opgaver**

Sektionen har ansvaret for samtlige forsendelses- og ekspeditionsopgaver for Bibliotekscentralen og for at samtlige udsendelser følger planlægningen fra salgssektionen.

Endvidere ligger alle forsendelsesopgaver vedrørende Nyt Dansk Litteraturselskab under denne sektion.

I de kommende år skal der tages højde for nye opgaver (video, hjemmecomputere m.v.) både med hensyn til lokaler og medarbejdere. Samtidig skal sektionen forberedes til en integrering af de resterende opgaver vedrørende trykte kort og seddelfortegnelser.

Langtidsbudgettet skal ikke opfattes som et egentligt budget, men som en talmæssig beskrivelse af de udviklingstendenser, der omtales i langtidsplanen. De økonomiske ressourcer i Bibliotekscentralen sætter grænserne for, hvor mange af udviklingsforslagene, der kan realiseres. Derfor er formålet med langtidsbudgettet også at skabe et så realistisk billede af de økonomiske rammer som muligt.

5-årsbudgettets økonomiske fremskrivninger er foretaget i faste priser med 1986 som basisår.

1. Driftsbudgettet

Salgsbudgettet (tabel 2) er opdelt i baseprodukter, øvrige produkter, informationssøgningsgebyr og katalogiseringsbidrag.

Produktsalget forventes at udvise en realstigning på ca. 1% om året. Folke- og skolebibliotekernes betrængte økonomi giver ikke anledning til optimisme, hvorfor det især er udviklingen af produkter til andre bibliotekssektorer, der berettiger de beherskede positive forventninger.

Fra og med 1986 modtager Bibliotekscentralen et forøget statstilskud til fuld dækning af omkostningerne ved den nationalbibliografiske registrering og inddatering. Disse omkostninger skal derfor ikke længere dækkes gennem salget af de såkaldte baseprodukter.

Prisen på baseprodukterne samt Dansk Artikelindeks m.fl. er derfor i 1986 blevet justeret, så de budgetterede indtægter ved direkte produktsalg er reduceret med et beløb svarende til forøgelsen i statstilskuddet.

For de biblioteker, som er tilsluttet den nye prismodel, opnås prisreduktionen gennem en nedsættelse af det indbyggerbestemte katalogiseringsbidrag.

Posten diverse tilskud (tabel 1) består dels af tilskud fra rådighedssummen, dels tilskud til den resterende del af det retrospektive inddateringsprojekt i 1986-87. Skønnet over tilskuddet fra rådighedssummen er usikkert, idet det er afhængigt af, hvilke projekter, der kan opnå tilskud de enkelte år. Beløbet er sat til 950.000 kr. pr. år.

De produktionsafhængige omkostninger (tabel 3) forventes at følge salgsudviklingen. Udviklingen af en katalogmaskine vil medføre en forenklet katalogproduktion. Der vil især ske en billiggørelse af den løbende programudvikling, som hidtil udelukkende er udført af eksterne programmører.

Kapacitetsomkostningerne (tabel 4) er opgjort afdelingsvis. Omkostningerne i 1986 og 87 til den retrospektive inddatering er lagt til Bibliografisk Afdeling med et beløb svarende til størrelsen af tilskuddet fra rådighedssummen.

Personaleudviklingen i Udviklingsafdelingen er gået hurtigere end forudsat i sidste langtidsplan. Der forventes derfor en mere rolig udvikling i denne plan. Der er dog ikke taget højde for et eventuelt behov for endnu en programmør i 1987.

2. Investerings- og afskrivningsbudget (tabel 5 og 6)

Investeringsbudgettet er faldende over planperioden. Det skyldes ikke at investeringsbehovet som sådan er faldende, men at nyanskaffelser i stigende omfang leases. Katalogmaskiner er dog indtil videre placeret i investeringsbudgettet. Det kan desuden tænkes, at der i slutningen af planperioden vil fremkomme investeringsobjekter, som ikke kendes i dag.

Tabel 1 **Langtidsbudget 1986-90. Sammendrag**

	1986	1987	1988	1989	1990
Salgsindtægter	64.870	65.082	65.804	66.489	67.222
Statstilskud	13.461	13.461	13.461	13.340	13.340
Diverse tilskud mv.	2.555	2.830	950	950	950
Driftsindtægter i alt	80.886	81.373	80.215	80.779	81.512
Produktionsomkostninger	28.007	28.085	28.320	28.560	28.795
Dækningsbidrag	52.879	53.288	51.895	52.219	52.717
Kontante kapacitetsomk.	47.043	46.938	45.269	44.870	44.876
Afskrivninger	3.670	4.112	4.181	4.480	5.074
Primært driftsresultat	2.166	2.238	2.445	2.869	2.767
Sekundært driftsresultat	1.521	830	1.107	1.602	2.195
Samlet driftsresultat	3.687				
Resultat før skat		3.068	3.552	4.471	4.962

Tabel 2

Salgsindtægter 1986-90

	1986	1987	1988	1989	1990
Baseprodukter:					
Nationalbibliografier	3.706	3.669	3.632	3.596	3.560
Kataloger	5.654	5.214	4.869	4.581	4.374
Seddelfortegnelser	3.078	2.868	2.705	2.570	2.479
Trykte kort, udstyr	5.301	4.939	4.658	4.427	4.269
Musikområdet	3.072	2.833	2.645	2.489	2.376
Baseprodukter i alt	20.811	19.523	18.509	17.663	17.058
Øvrige produkter:					
Bibliografier, kataloger	15.256	15.332	15.409	15.486	15.563
Kommissionspubl.	1.120	1.142	1.165	1.189	1.212
Kataloger f. enkeltbib.	3.243	3.438	3.644	3.862	4.094
Udenl. Bogvalgsvejl.	1.356	1.356	1.356	1.356	1.356
Anmeldelsesservice	1.292	1.292	1.292	1.292	1.305
Blanketter, trykkeriserv	2.561	2.612	2.664	2.718	2.772
Gramm.plader og bånd	8.352	8.352	8.352	8.352	8.352
Lydbøger	5.010	5.010	5.010	5.010	5.010
Udenl.bøger, noder	1.844	1.881	1.918	1.957	1.996
Konsulenttj.	495	510	525	541	557
Øvrige produkter i alt	40.529	40.925	41.336	41.763	42.218
Inf.søgningsgebyr	250	329	424	503	566
Katalogiseringsbidrag	3.280	4.305	5.535	6.560	7.380
Salgsindt. i alt	64.870	65.082	65.804	66.489	67.222

Tabel 3 Produktionsafhængige omkostn. 1986-90

	1986	1987	1988	1989	1990
Materialer egen produktio	3.625	3.630	3.680	3.720	3.760
Fremmed arbejde	4.245	4.250	4.300	4.350	4.400
Databehandling	1.333	1.335	1.350	1.365	1.385
Køb til videresalg	1.065	1.065	1.080	1.090	1.105
Produktionsløn	4.373	4.380	4.430	4.485	4.540
Redaktionsudgifter	709	710	720	730	740
Produktion, publikationer	15.350	15.370	15.560	15.740	15.930
Produktion, lydbøger	3.056	3.060	3.060	3.060	3.060
Køb, kommissioner	910	930	945	970	985
Køb, udl. bøger	630	665	695	730	760
Køb, plader og bånd	7.099	7.100	7.100	7.100	7.100
Køb, noder mv.	962	960	960	960	960
Produktionsafhængige omk.	28.007	28.085	28.320	28.560	28.795

Tabel 4 Kapacitetsomkostninger 1986-90

	1986	1987	1988	1989	1990
Diverse omkostninger	49.388	49.338	47.669	47.270	47.276
Omkostningsrefusioner	2.345	2.400	2.400	2.400	2.400
Kontante kapacitetsomkost	47.043	46.938	45.269	44.870	44.876
Afskrivninger	3.670	4.112	4.181	4.480	4.574
Kapacitetsomkostninger	50.713	51.050	49.450	49.350	49.450

Afdelingsopdelte omk.:

Bibliografisk afd.	23.699	23.600	22.000	22.000	22.000
Forlagsredaktion	3.174	3.400	3.400	3.400	3.400
Grafisk Sektion	2.996	2.900	2.900	2.900	2.900
Biblioteksudviklingsafd.	4.204	4.200	4.400	4.400	4.500
Biblioteksservice	4.383	4.400	4.400	4.300	4.300
Adm., dir. mv.	12.257	12.550	12.350	12.350	12.350
	50.713	51.050	49.450	49.350	49.450

INVESTERINGS- OG AFSKRIVNINGSBUDGET

Tabel 5

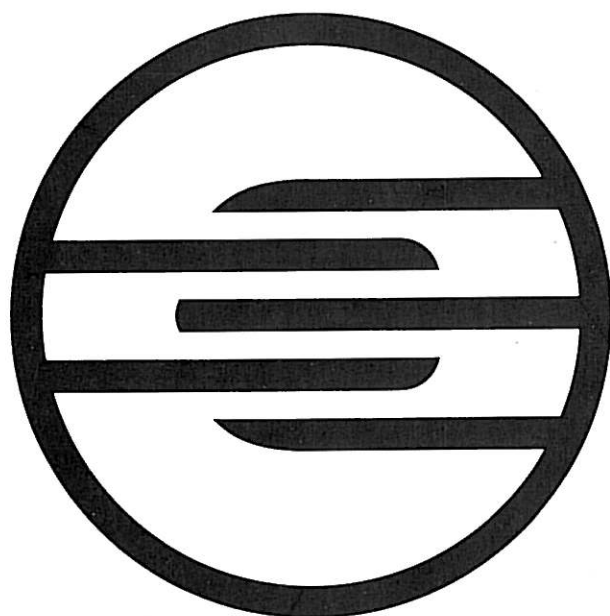
Investeringsbudget 1986-90

	1986	1987	1988	1989	1990
Kontormaskiner	70	200	100	100	100
EDB-hardware	766	800	800	800	800
EDB-software	4.843	1.300	500	500	500
Prod.apparat	415	500	500	500	500
Inventar	316	300	300	300	300
Diverse	400	500	300	200	200
Investeringer i alt	6.810	3.600	2.500	2.400	2.400

Tabel 6

Afskrivningsbudget 1986-90

	1986	1987	1988	1989	1990
Kontormaskiner	132	150	167	179	144
EDB-hardware	461	562	658	672	753
EDB-software	918	1.871	1.689	1.574	1.579
Prod.apparat	1.114	1.139	1.165	456	463
Inventar	215	271	336	394	393
diverse	649	119	166	205	242
Afskrivninger i alt	3.489	4.112	4.181	3.480	3.574
Afskr. Biblioteksdata				1.000	1.500
				4.480	5.074

Bibliotekscentralen

Tempovej 7-11

DK-2750 Ballerup

Telefon 02-97 40 00